

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

V Обикновено Народно Събрание

(трета редовна сессия).

IX ЗАСЪДАНИЕ, СРЪДА, 1 НОЕМВРИЙ 1889 ГОДИНА.

(Начало въ 2 часа слѣдъ пладнѣ, подъ прѣдсѣдателството на подпрѣдсѣдателя г-на Ив. Антоновъ).

Прѣдсѣд.: (Звъни). Засѣданието се отваря. Г-нъ секретарь Д-ръ Стояновичъ ще прочете списъка на г-да прѣдставителитѣ, за да се види, кой присѣдствува и кой отсъдствува отъ днешното засѣдание.

Секр. Д-ръ Стояновичъ: (Чете списъка). Отсъдствуватъ: Савва Вълковъ, Янаки Нейковичъ, Ив. Цанковъ, Константинъ Попповъ, Д. Грековъ, Стоянъ Брънчовъ, Василь Брънчовъ, Тодоръ Иванчовъ, Н. Храновъ, Хр. Търневъ, Ст. Къойбашиевъ, Хр. Астарджиевъ, Д. Петковъ, Павелъ Костовъ, Д. Митовъ, Ив. Стойновъ, Цонко Даровски, Нино Петковъ, Григоръ Начовичъ, К. Стоиловъ, Еминъ Моамеледжи, Хр. Ивановъ, Ив. Цвѣтковъ, Юрданъ Симеоновъ, Ив. Стояновъ, А. Г. Каракашевъ, Николай Мариновъ, Цанко Добревъ, Божиль Недѣлковъ, Найдень Беневъ, Никола Странски, Стоянъ Коцовъ, Хр. Дюкмеджиевъ, Георги Чолаковъ, П. Калайджиевъ, Димитръ Кюосевъ, Герчо Ранчовъ, Илия Маджаровъ, Ахмедъ Мюфтиоглу, Хасанъ Х. Селимовъ, Славчо Тъпчилещовъ, Никола Стоименовъ, Ф. Щърбановъ, Галибъ Х. Еминовъ, Ангелъ Радевъ, Янко Георгиевъ, Х. Маринъ Цековъ, Тома Цековъ Зайковъ, Хюсю бей Сюлимановъ, Ив. Стамболовъ, Ахмедъ ефенди Есадовъ, Димитръ Златевъ, Д-ръ Стефановъ, Ап. Сарживановъ, Хр. Векиловъ, Курти Велевъ, Посифъ Богдановъ, Д-ръ Я. Геровъ, Симо Гиговъ, Янко Ангеловъ, Никола Даскаловъ, Гога Кръстевъ, Ефтимъ Друмевъ, Повъ Титоровъ, Георги Цанковъ, Якимъ Попповъ, Тодоръ Бесяковъ, Стефанъ Попповъ, Ив. Салаабашевъ и Хр. Никифоровъ.

Прѣдсѣд.: (Звъни). Отъ 285 народни прѣдставители отсъдствуватъ 70 души. Значи, има законното число, за да се отвори днешното засѣдание.

Прѣди да се пристъпи къмъ разискване положенитѣ на дневенъ редъ въпроси, г-нъ секретарь Г. Пеневъ ще прочете съкратенъ протоколъ отъ VII-то засѣдание.

Секр. Г. Пеневъ: (Чете съкратенъ протоколъ отъ VII-то засѣдание).

Прѣдсѣд.: Има ли нѣкой да направи бѣлѣжка върху прочетения съкратенъ протоколъ? (Никой не иска думата). Значи протокола се приема за точенъ.

На дневенъ редъ за разглеждане въ днешното засѣдание имаме слѣдующитѣ въпроси:

«I. Продължение отъ вчерашния дневенъ редъ, — второ четение законопроекта за настоянничеството; и

II. Трето четение на закона за полицията».

Моля г-на докладчика да заеме мѣстото си.

Докл. Ив. Халачевъ: (Чете):

«Чл. 42. Лице, което не е роднина, не може да бѣде пригласено да приеме настоянничеството, освѣнъ ако въ околията не се намиратъ роднини, върху които би могло да се възложи настоянничеството».

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема чл. 42-й, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл.: (Чете):

«Чл. 43. Лице, което е навършило шестдесетъ години, може да се откаже да бѣде настоянникъ.

Лицето, което е назначено прѣди тѣзи възраст, може, слѣдъ като навърши шестдесетъ и петъ години, да иска освободението си отъ настоянничеството».

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема чл. 43-й, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл.: (Чече):

«Чл. 44. Лице, което страда отъ продължителна и доказана болѣсть, се освобождава отъ настойничеството.

То може да се освободи отъ настойничеството, което му е вече възложено, ако тѣзи продължителна болѣсть се е явила послѣ назначението му».

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема чл. 44-й, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. (Чете):

«Чл. 45. Двѣ настойничества сж за всѣкого законна причина да не приема трето.

Съпругътъ, който е натоваренъ съ едно настойничество, не е длъженъ да приема едно второ, освѣнъ настойничеството на своитѣ дѣца».

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема чл. 45-й, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. (Чете):

«Чл. 46. Този, който има петъ или повече живи дѣца, се освобождава отъ всѣко друго настойничество, освѣнъ отъ онова на своитѣ дѣца».

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема чл. 46-й, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. (Чете):

«Чл. 47. Ако назначений настойникъ присъствува въ роднинския съвѣтъ, който му възлага настойничеството, той трѣбва веднага да прѣдложи своитѣ причини за освобождение на обезжидание отъ роднинския съвѣтъ.

Въ противенъ случай, всѣко негово послѣдующо възражение не се уважава».

Никола Шивачевъ: Азъ бихъ желалъ, да чуя отъ г-на докладчика разясненията върху втората алинея на тоя членъ: «Въ противенъ случай всѣко негово послѣдующо възражение не се уважава». Азъ бихъ молилъ тѣзи алинея да се зачеркне, защото причинитѣ за възражение може да сж се явили подиръ единъ часъ. Заради това азъ бихъ молилъ г-нъ докладчика да обясни причинитѣ, по които не трѣбва да се допускатъ възражения и по-послѣ. Азъ мисля, че човѣкъ може всѣкога, когато поиска да се освободи отъ една каква да е тѣгоба, всичкитѣ закони му даватъ това право. Защо тукъ да правимъ ограничение, че ако избраний за настойникъ още въ роднинския съвѣтъ не е заявилъ причинитѣ, по които не може да приеме настойничеството, послѣ да не можѣлъ да заяви? Азъ не виждамъ никакво основание да приемемъ едно такова постановление и за това мисля тѣзи алинея да не сжществува и вѣрвамъ, че всички ще се съгласите на това.

Докл. Ив. Халачевъ: Този членъ е почи въ гармония съ чл. 40, че лица, които искатъ да контестирастъ настойничеството или избора за настойничеството, трѣбва да направятъ това въ врѣме, когато се извършва тѣхния изборъ въ роднинския съвѣтъ, а не по-послѣ. Защото азъ допускамъ, че подиръ ще стане нѣкаква игра и велѣдствие на това се прѣдполага, че ще пострада интереситѣ на малолѣтний. Ако бждѣтъ такива причинитѣ за отказванието на избраното лице за настойникъ, които сж въ врѣда за интереситѣ на малолѣтнитѣ дѣца, тогасъ само по себе си се разбира, че роднинския съвѣтъ и безъ исканieto на

настойника ще бламира или контестира неговия изборъ. Но тукъ въ този случай се спира неговото отказване, като просрочено по-послѣ, за да не би да дадемъ възможность, въ разрѣзъ да отидемъ съ чл. 40, въ който задължихме така сжщо и онѣзи лица, като Министри, Членове и Прѣдсѣдателя на Кассацията и т. н., като единъ пжтъ сж се съгласили да приематъ настойничеството, да нѣматъ право да се отказватъ отъ послѣ. Така сжщо и този членъ има приблизително сжщото тълкувание; така сжщо ний сме приели еднажъ като не е прѣдставилъ своитѣ причини за освобождение въ сжщото засѣдание на роднинския съвѣтъ, да не се слуша по-послѣ, тѣй като съ това може да се нанесе ущърбъ въ интереситѣ на малолѣтнитѣ, които ще бждѣтъ въ играчка много пжти на настойника, на когото г-нъ Шивачевъ иска да даде право винаги да може да се отказва.

Д. Цековъ: Подигнатия въпросъ отъ г-на Шивачева е твърдѣ умѣстенъ, понеже въ прѣдидущитѣ членове сж прѣдвидени случаитѣ, кога единъ настойникъ може да се отказва. Тѣ сж: ако нѣма други роднински лица, или ако е искаралъ повече отъ 60 год., или като е приелъ друго настойничество и пр. Въ тѣзи случаи му се дава право да се отказва. Г-нъ докладчикъ каза, че щомъ заяви да работи въ врѣда на малолѣтнитѣ, ще се уважатъ причинитѣ. Въ такъвъ случай може ли да остане съвѣта безъ настойникъ? Азъ вѣрвамъ, че не може. Ако работи въ врѣда, има членъ въ този законъ, гдѣто е прѣдвидено наказание за това и плащанне загубитѣ въ интересъ на малолѣтнитѣ. Г-нъ докладчикъ каза, че този членъ е приблизително въ гармония съ чл. 40 и пр. Азъ мисля, че въ закона не трѣбва да има никакво подхождение или подразбиравие съ другъ членъ. Може само да се допусне, че може да се отказва по наведенитѣ по-горѣ причини. А други никакви причини не можѣтъ да го извинятъ, тѣй като ний го приехме единъ пжтъ и нѣмаме право да му отнеменъ настойничеството.

Н. Шивачевъ: Г-да прѣдставители! Мене ми се чини, че това, което каза г-нъ докладчикъ, надали ще може да бжде въ гармония съ чл. 40, защото чл. 40 говори за Министри, Прѣдсѣдатели, Подпрѣдсѣдатели и Прокурори на Кассацията и пр., — хора, които разбиратъ законитѣ и които съ тѣхъ постоянно се занимаватъ, и слѣдователно тѣ ще знаятъ, че щомъ въ роднинския съвѣтъ се разглежда въпроса за тѣхното настойничество, трѣбва веднага да заявятъ, ако не желаятъ да го приемѣтъ. Но нѣкой селянинъ, който и понятие нѣма отъ закона, може да има причина да се освободи; но въ това засѣдание не се е усѣтилъ човѣка, излѣзе вѣнъ, оплаква се на тозъ на онзи и може да се намѣри нѣкой адвокатинъ и му каже, че е могълъ да бжде освободенъ. Тогава какво ще стане? Вий му прѣсичате едно право, което той трѣбва да има. Мене ми се чини, че ако при други работи хората можѣтъ да се отказватъ всѣкога отъ една длъжность, даже много по-висока, азъ мисля, че и настойника трѣбва да има право да се отказва отъ настойничеството въ всѣко врѣме. Какво ще каже то, веднага въ роднинския съвѣтъ да се откаже? Може той да не се осѣти тогасъ за причинитѣ, по които не може да приеме настойничеството. На това основание азъ бихъ молилъ, щото чл. 47 да гласи така: «Ако назначения настойникъ желае да се откаже по нѣкои отъ причинитѣ, изложени по-горѣ, трѣбва да заяви на надлѣжния роднински съвѣтъ». Но тукъ думата «веднага» да се зачеркне. Защо да ограничаваме одного човѣка, когато въ други случаи имаме, че може човѣкъ и 15 години да води процессъ, а тукъ да се тури единъ

видъ давностъ само една минута? Така щото, азъ правя предложение, да може настоянникъ въ всеко време да се отказва.

М-ръ Тончевъ: Г-да прѣдставители! Не мож да се съглася съ мнѣнието на г-на Шивачева и то по тия съображения, че, когато се разискваха прѣдидущитѣ членове, които вече гласувахме, самия той настоя, особено при разискването на чл. 23, че, за да се направи нѣкоя икономия на хазната, изисква се Мировий Сѣдия да обикаля селата и да се стареа за по-скорошното съставяне на роднинскии съвѣтъ; да не би Мировий Сѣдия единъ два пѣти да се расхожда изъ селата безъ да върши нѣщо.

По сѣщитѣ съображения опрѣдѣлихме и срока въ членъ 20, отъ единъ день minimum, тъй щото щомъ отиде Мировий Сѣдия въ село, да може веднага да състави роднинскии съвѣтъ. На основание на сѣщитѣ съображения — за да не се протака установлението на роднинскии съвѣтъ — е създаденъ и чл. 47, измѣнението на който иска г-нъ Шивачевъ.

Като се прѣдполага, че всеки гражданинъ знае законитѣ на страната, тоя членъ постановява, че лицето, избрано за настоянникъ, ако присѣдствува въ сѣщото засѣдание на съвѣта, за да не се протака и отлага работата, още въ сѣщото засѣдание на съвѣта трѣбва да заяви причинитѣ за освобождаването му. Последующий членъ 48 указва другъ случай, когато избраното лице за настоянникъ не се намѣри въ засѣданието на съвѣта; тогава му се дава единъ срокъ отъ една седмица, въ който срокъ той може да искаже своитѣ съображения и причинитѣ за да бѣде освободенъ. Тѣй щото чл. 47 задължава всичкитѣ граждани, на които ще се падне избора за настоянничеството, да знаятъ, че, когато присѣдствуватъ въ роднинскии съвѣтъ, още въ сѣщото засѣдание трѣбва да заявятъ своитѣ възражения за освобождаване. Най-силното възражение на г-на Шивачева е, че, като се назначи за настоянникъ единъ человекъ, който, може-би, не знае законътъ, когато излѣзе отъ съвѣта, може да го срѣщне нѣкой адвокатинъ да му каже: защо не поиска да се освободишъ отъ настоянничеството, което право ти дава единъ-кой-си членъ отъ законътъ? Но, г-да, ний правимъ законъ и прѣдвиждаме въ него членове, които да гарантиратъ интереситѣ на сирацитѣ; по тѣзи причина и самия адвокатъ е длъженъ да поучава хората, които не знаятъ законитѣ, че трѣбва още въ сѣщото засѣдание да заявятъ на съвѣта причинитѣ, за да бѣдѣтъ освободени. За това, като приехме по-прѣди нѣколко члена, съ цѣль да се устроява колкото е възможно по-скоро роднинскии съвѣтъ, то, за да бѣдемъ послѣдователни и да не додемъ противъ основния принципъ на закона, трѣбва да приемемъ и този членъ така, както си е. Той е умѣстенъ и ако се приеме прѣдложението на г-на Шивачева, нѣма освѣнъ да бѣде въ вѣда за интереситѣ на малолѣтнитѣ.

З. Градинаровъ: Г-да прѣдставители! Позволете ми по прѣди да искажа своитѣ възгледи, че напълно съмъ съгласенъ по начало съ г-на докладчика на настоящий законъ, че чл. 47 отъ законопроекта е до негдѣ солидаренъ съ чл. 40 отъ сѣщиии законопроектъ. Но отъ друга страна пъкъ, позволете ми да не бѣдѣ съгласенъ, нито съ възгледовѣтъ на г-на докладчика, нито пъкъ съ възгледовѣтъ на г-на М-ра, които казаха, че неспрѣменно послѣдната алинея на чл. 47 трѣбва да сѣществува, както си е. И то ето защо. По прѣди ще кажа на г-на Шивачева, че намирамъ до негдѣ неумѣстни неговитѣ доводи, че лицата, изброени въ чл. 39, които иматъ право да се откажатъ, щѣли били да се

ползуватъ отъ този законъ, а пъкъ неграмотнитѣ или малограмотнитѣ, като малко разбирали отъ законитѣ, не щѣли да могатъ да се ползуватъ отъ правата, които имъ дава закона. Азъ съжелявамъ, че г-нъ Шивачевъ не е прочелъ чл. 39, именно послѣднитѣ му думи, гдѣто, като се изброяватъ причинитѣ за отказването на едно лице отъ настоянничеството, най-послѣ се казва, че иматъ право да се откажатъ отъ настоянничеството неграмотнитѣ и малограмотнитѣ. Слѣдователно това оплакание на г-на Шивачева е неоснователно. Отъ друга страна пъкъ като земемъ въ внимание съдържанието на чл. 47, който казва, че тоя, който иска да се освободи отъ настоянничеството, трѣбва веднага, моментално, на сѣщата минута въ засѣданието, когато се разисква въпроса за избирание на настоянникъ, да заяви своитѣ причини, по които желае да се откаже отъ настоянничеството, и че ако тогава той не направи това, а го направи отъ сетнѣ, ако даже и прѣдстави уважителни причини, нѣма да се приеме оставката му. Азъ разбирамъ отъ думитѣ на г-на М-ра, което си е и общо правило, че всеки български гражданинъ или подданикъ на българската държава е длъженъ и обязанъ да познава законитѣ на страната. Незнанието на законитѣ не оправдава, — това е общо начало. Но въ дѣйствителностъ обаче, това начало си има мѣстото само когато се минатъ слѣдъ насъ още 15 или 20 год. до гдѣто достигнемъ въ положение да познаемъ оная аксиома, че незнанието законитѣ не оправдава и слѣдователно длъжностъ на всеки гражданинъ е, да знае всичкитѣ закони на страната. Сега за сега обаче, малцина сѣ тия отъ насъ, които се интересуватъ да изучаватъ законитѣ. Слѣдователно, началото, че всеки който иска да се ползува отъ законитѣ на страната, трѣбва да ги знае, не може още да бѣде примѣнено у насъ. Защо да туряме такава прѣграда на тѣзи хора, които не знаятъ законитѣ, да не могатъ да си послужатъ подиръ единъ часъ, или 1—2 дена, или подиръ една минута? Прѣдставете си напримѣръ таквъ случай, че роднинскии съвѣтъ избира васъ за настоянникъ и вий не можете въ сѣщата минута да искажете своитѣ съображения, по които не можете да приемете опекунството и роднинскии съвѣтъ ви признава за настоянникъ; послѣ единъ часъ или десетъ минути вий вече нѣмате право да се откажете отъ избора. Азъ, г-да прѣдставители, не мож да се съглася съ това. Спомѣна се, че иначе щѣли да пострада интереситѣ на малолѣтнитѣ. Това не е истина. Рѣшението на роднинскии съвѣтъ, ако бѣде и противъ възражението на избраното лице за настоянникъ, трѣбва да знаемъ, че има още чл. чл. 48, 49 и 50, които даватъ право на оня, който се отказва, ако не е благодаренъ отъ рѣшението на роднинскии съвѣтъ, да се оплаче и на окр. сѣдъ и до тогава, до гдѣто окр. сѣдъ разрѣши между него и роднинскии съвѣтъ въпроса, той е настоянникъ на дѣцата. Въ случай обаче че той и въ таквъ случай прѣнебрѣгне длъжността си, тогава споредъ чл. 50 той отговаря за загубитѣ и вѣдитѣ, които може да нанесе на малолѣтнитѣ съ своето прѣнебрѣжение. Слѣдователно отъ тая точка, като погледнемъ на въпроса, излиза, че за малолѣтнитѣ не се явява никаква загуба. Азъ едно нѣщо съжелявамъ, че съмъ се случилъ въ адвокатска професия и съжелявамъ, че М-ра хвърли една инсинуация къмъ адвокатитѣ, че тѣ въ данни случаи щѣли да отиватъ да подбуждатъ хората, да не приематъ или отказватъ избора имъ за настоянничеството. Азъ не мисля, че може да стане това. Напротивъ, допушамъ, че самитѣ адвокати могатъ да се

възползуватъ да улѣсняватъ работитѣ по настояничеството и не ще бѣде въ тѣхенъ интересъ да правятъ интриги. За това ще помоля Нар. Събрание, да приеме члена, както е въ законопроекта, само съ това измѣнение, щото думата «веднага» да се изхвърли и послѣдната алинея на члена, именно: «въ противенъ случай всѣко негово послѣдующо възражение не се уважава», защото това ще бѣде безапелационно рѣшение на роднинскии съвѣтъ, щомъ веднѣжъ се приеме нѣкой за настойникъ, да нѣма право да се отказва. Азъ мисля че Нар. Събрание такъвъ абсолютизмъ не ще се съгласи да допустне въ закона, толкова повече че и въ послѣдующий членъ се казва, че ако роднинскии съвѣтъ намѣри мотивитѣ за отказването неоснователни и ги отблъсне, то избранний има право да се оплаче въ окр. сѣдъ, гдѣто сѣщо, ако се намѣрятъ за неосновни, тоже ще се отблъснатъ. Тѣй щото, че интереситѣ на малолѣтнитѣ можѣли да пострадатъ, не е истина, още повече, че сѣществува чл. 50, който прѣдвижда исплащане на всички загуби, причинени отъ настойника. Затова, пакъ повтарямъ, да се махне думата «веднага» и послѣдната алинея на члена.

М-ръ Тончевъ: Като бивши, и може-би и близъкъ бѣдѣщи адвокатъ, азъ не съмъ могълъ да имамъ и помисль да хвърлямъ инсинуации къмъ лицата отъ това съсловие, само отговорихъ на г-на Шивачева, като на адвокатъ, по този въпросъ, че когато срѣщнатъ избранитѣ настойници излѣзли отъ роднинскии съвѣтъ, да ги не учатъ да се отказватъ. Главното възражение на г-на Градинарова бѣше, че понеже гражданитѣ не знаели законитѣ, добръ било да се приеме прѣдложението на г-на Шивачева, и пъкъ отъ друга страна той се съгласява съ положението, че всѣки гражданинъ е длъженъ да знае законитѣ.

Ако допустнемъ извинение за едно лице по незнаение гражданскитѣ закони, трѣбва да допустнемъ и извинение за незнаение углавнитѣ закони, въ какъвто случай прѣстѣпника може да се извинява съ незнание на законътъ.

Думата «веднага» се разбира въ сѣщото засѣданиие на съвѣта, до подписването на протоколътъ. Постановление отъ сѣщии характеръ се срѣща и въ Углавното Мирово Сѣдопроизводство за срокътъ, въ който осѣдени трѣбва да заяви въ 24 часа, че ще се подаде въззивъ, въ противенъ случай, — ако не заяви, — губи правото да подаде апелъ.

Разликата между тѣзи постановления е само въ периода на срѣтка, за които само може и да става дума.

Азъ настоявамъ, че ползата е очевидна и несъмнѣнна, ако се приеме члена както си е.

Нека не създаваме закони, които ще бавятъ само установлението на роднинскии съвѣтъ, а напротивъ да се стараемъ да постановимъ правила, които да прѣдписватъ най-възможната бързина въ конституирането на роднинскии съвѣтъ.

Н. Шивачевъ: Г-да прѣдставители! Както виждате, че както г-нъ М-рътъ на Правосѣдието, тѣй сѣщо и г-нъ Дакладчикътъ, най-много напиратъ или се основаватъ на тия доводи, че щѣло да се спрѣ ходътъ на дѣлата на малолѣтнитѣ, или въобще вѣмало никакво дѣйствие да става. Вий, ако обърнете внимание на това, ще видите, че ако нѣкой настойникъ послѣ се откаже да приеме тѣзи длъжностъ, Мировий Сѣдия му налага глоба отъ 100 до 300 лева. Ако законътъ ги задѣлжава врѣменно да приематъ тѣзи длъжностъ, до като се произнесе роднинскии съвѣтъ, а тѣй сѣщо и Окр. Сѣдъ, азъ мисля, че нѣма какво да се губи. На-

гстина, че Мировий Сѣдия, когато обявява на нѣкой подсѣдимъ, че той се наказва на 10 или 11 дена затворъ за една простѣпка и че ако въ 24 часа не заяви, че ще апелира, то той нѣма право и пр. това го разбирамъ; но сегашний въпросъ е другъ. Това е толкова осѣзателно, щото нѣма да се намѣри нито единъ човѣкъ, който да каже, че е доволенъ. Що се намѣри на хилядото единъ може — би и той трѣбва да е забърканъ въ ума, да каже, че е доволенъ. — Колкото за настойника, азъ мисля, че той не ще може изведнѣжъ да се осѣти за причинитѣ, по които може да се освободи. Прѣдставете си, на примѣръ, слѣдующий случай, че едно лице, което попада подъ категорията на нѣкои отъ горнатѣ членове, които упомѣнахъ по горѣ, отъ желание да помогне, приеме да стане настойникъ. Да рѣчемъ, че това лице не е само, а има и съдружникъ. Излиза отъ роднинскии съвѣтъ, отива при съдружника си и му казва: «азъ станяхъ настойникъ на еди кого», а пъкъ той му отговаря: «какво? Ти ако искашъ да ставашъ настойникъ, азъ ще се откажа отъ тебе». Съ това нѣма ли да накараме тоя човѣкъ да не бѣде въ състояние да стане настойникъ? Или да го накараме да се отрѣче отъ брата си, отъ съдружника си и пр. само да бѣде настойникъ? Наистина това е длъжностъ на всѣкого, но русситѣ казватъ: «моя рубашка ближѣ къ меня». На това основание, щомъ послѣдующитѣ членове прѣдвиждатъ, че той е длъженъ да приеме приврѣменно управлението, до като се рѣши въпросътъ за освобождението и щомъ има прѣдвидено наказание за отказването въ врѣда на малолѣтний, азъ би молилъ г-на М-ра на Правосѣдието да се съгласи съ туй именно, което г-нъ Градинаровъ прѣдлага. За мене малко важатъ доводитѣ, които се изказаха, но казвамъ, че както е формулирано прѣдложението на г-на Градинарова е много добро. Даже, ако искате, г-да прѣдставители, не ще бѣде злѣ да задѣлимъ Мировий Сѣдия, че когато обявява на нѣкое лице, което е назначено за настойникъ, да му показва и причинитѣ, които могатъ да го освободятъ отъ това настояничество. Защото, по мое мнѣние, даже и да присѣтствува въ роднинскии съвѣтъ, Мировий Сѣдия е длъженъ да му каже, че вий сте избранъ за настойникъ; но ако искате да се откажете трѣбва да заявите сега, и при съобщението да има указано на гърбътъ на призовката причинитѣ, по които може да се откаже. А така да му ограничаваме правата, не е добро нѣщо, защото да прѣдполагаме, че всѣкой трѣбва да знае законътъ, е немислимо, така като всички сме хора и изведнѣжъ избранъ нѣкой за настойникъ законно, не може да се допусне, че ако по нѣкои причини не желае, ще знае да се откаже въ сѣщата минута. Азъ вѣрвамъ, че ще се съгласите съ мене, защото ний, които се занимаваме съ законитѣ, пакъ не можемъ да кажемъ, че знаемъ всичкитѣ закони.

Колкото за адвокатитѣ, азъ нѣма какво да говоря. Г-нъ М-рътъ каза нѣщо за тѣхъ, но адвокатитѣ малко искатъ да знаятъ за това. Въ тѣхенъ интересъ е да има настойници. Заради това, азъ бихъ помолилъ г-на М-ра да се съгласи, защото отъ това нѣма да пострадатъ интереситѣ нито на настояничеството, нито на законопроекта. Г-нъ М-рътъ на Правосѣдието нѣколко пѣти благоволѣ да каже даже, че тоя законъ въ много отношения дава повече правдини въ полза на малолѣтнитѣ, а ограничава тѣзи, които сѣ настояници. Щомъ е тѣй, дайте имъ право да могатъ да се отказватъ, толкова повече, че тия работи сѣ нови у насъ. Единъ човѣкъ, който не се е къпалъ въ топла вода, трѣбва най-напрѣдъ да се окъпи въ марна вода и послѣ въ топла, иначе, ако го туритѣ

на право въ топлата вода той ще умрѣ. За това, моето мнѣние е, да се приеме предложението на г-на Градинарова.

М-ръ Д. Тончевъ: Г-да прѣдставители! Желанието на г-на Шивачева, да се прѣпоръча на Мировитѣ Сѣдии, когато ще съставятъ роднински съвѣти, да обясняватъ на избранитѣ настоянници причинитѣ за тѣхното освобождение отъ настоянническата тѣгоба, ще бѣде удовлетворено съ инструкциитѣ, които ще се издадѣтъ отъ М-ството на Правосѣдието.

Първото нѣщо, което тѣзи инструкции ще съдържатъ, е, щото сѣдиитѣ да поучаватъ лицата, избрани за настоянници, по тѣхнитѣ права и длѣжности.

Чл. 47 и други членове може да се напечататъ на гърба на призовката за да дадѣтъ възможност на призованитѣ да прочетатъ прѣдварително, че еди какви възражения избрания настоянникъ трѣбва да прѣдлагава още въ сѣщото засѣдание, въ което е избранъ, ако е присѣствувалъ при избиранieto си. Прочее щомъ има една призовка, която да съдържа на гърбѣтъ си напечатанъ членѣтъ, въ който е указано начинѣтъ, по който може едно лице да се откаже, ако лицето не се възползува отъ това право, не може да възражава вече. Прѣдъ видъ и на това, не трѣбва да се приеме предложението на г-на Шивачева. За това азъ желая щото членѣ 47 да се приеме, както е въ законопроекта, но не бихъ ималъ нищо противъ, ако г-да прѣдставителитѣ го намѣрятъ непрактиченъ, и го измѣнятъ въ смисълъ на г. Шивачевото предложение.

Дако Ангеловъ: Отказвамъ се.

З. Градинаровъ: Азъ ще кажа много кѣсо, г-да прѣдставители, че най-послѣ съмъ поддържателъ на теорията, която разви г-нъ М-стръ на Правосѣдието, че всѣки български подданикъ, който се ползува отъ граждански и политически права, длѣженъ е безусловно, билъ той грамотенъ или неграмотенъ, да познава точно законитѣ на страната; но щастливъ ще се считамъ само тогава, ако видя единъ день всичкитѣ български граждани да бѣдѣтъ грамотни, да знаятъ законитѣ и да сѣ проникнати въ тѣхъ така, както сѣ проникнати всичкитѣ грамотни хора и тогава ще се гордѣя. Но казвамъ го азъ съ съжаление, че малцина сѣ такива, които да знаятъ законитѣ, и даже 10 процента едва ли ще има такива хора, които да се занимаватъ съ тѣхъ. И азъ ви питамъ, г-да прѣдставители, като законодатели, да ми кажете отъ прѣдидущитѣ закони, на пр. членѣ 10 отъ закона за рудницитѣ какво гласи? Вѣрвамъ, че почти никой не знае, никой не може да отговори, всѣ ще трѣбва да побърка малко въ закона. Ами че колко повече можемъ да изискваме таквози едно нѣщо отъ единъ челоуѣкъ, който не може да запише името си! Отъ друга страна пъкъ никога не желая, щото законитѣ въ насъ да се тълкуватъ съ инструкции.

Г-нъ М-стръ на Правосѣдието каза, ча инструкциитѣ, които ще се издадѣтъ, ще бѣдѣтъ такива и такива; че тамъ щѣли да бѣдѣтъ напечатани членове: 45, 46 и пр. Ако е тѣй, ами че тогава защо да не правите самий законъ по ясенъ, да се разбира и безъ инструкции? Послѣ, защо трѣбва да хвърляме такава една примка на вратѣтъ на този, който ще бѣде настоянникъ на едни малолѣтни и да му не давате врѣме нито $\frac{1}{2}$ часъ да помисли и да обясни своитѣ причини, по които не може да приеме настоянничеството? Но азъ казахъ че тукъ, както е редактиранъ членѣтъ, не се дава врѣме ни $\frac{1}{2}$ часъ, ни 5 ни 10 минути и даже моментално,

както е въ членѣтъ; значи, споредъ както каза и г-нъ М-ръ, ако избраний за настоянникъ не заяви още въ сѣщото засѣдание, изгубва правото на всѣко възражение. Върази ми се, че даже по досегашнитѣ дѣйствующи въ страната углавни закони, ако нѣкой е направилъ нѣщо, въ срока, който Мировий Сѣдия му е далъ, не направи възражение, значи че е съгласенъ, и той губи своето право на по-нататѣшно възражение. На това и азъ съмъ съгласенъ. Но трѣбва да знаемъ че Мировий Сѣдия казва, че ако въ 24 часа не заявите, не направите възражение противъ присѣдата, значи приемате тѣзи присѣда. Тогазъ нека да направимъ и ний така: да туримъ тукъ въ този членъ, че този, който ще бѣде настоянникъ, да нѣмѣ и това право, да не може да направи никакво възражение, както има въ военнитѣ закони, въ които се казва, че ако въ 24 часа не дадете касационна жалба, значи приемате присѣдата и губите право на всѣко възражение. Е! че моля ви се, може ли единъ челоуѣкъ въ разстояние на 24 часа да обмисли и да даде касационна жалба? Може ли въ врѣме на 24-часа челоуѣкъ да схване всичкитѣ военни закони и моментално да даде касационна жалба? Но тия закони сѣ останѣли отъ нашитѣ братушки. А сега понеже ний правимъ единъ законъ съ съвършенно специално прѣдназначение и като ново въведение, — тѣй да се каже, — мисля че не трѣбва да туряме тия сѣщитѣ права и срокове, които ги има въ военнитѣ закони, а напротивъ, въ настоящи законъ трѣбва да се дадѣтъ разни срокове. Азъ даже бихъ молилъ г-на М-стра, щото ако не знае настоянникѣтъ за своето назначение, както прѣдложихъ въ редакцията на тоя членъ: «ако назначения настоянникъ присѣствува или не присѣствува въ роднинскии съвѣтъ, като му възлага настоянничеството, той трѣбва да прѣдстави своитѣ причини за обѣждане отъ роднинскии съвѣтъ въ разстояние на три дни,» или най-послѣ два дни, ако щете, но не веднага. Турете тукъ единъ срокъ, турете ако щете поне единъ день, но думата «веднага» я махнете, защото инѣкъ не може и да бѣде. Най-послѣ, ако Нар. Събрание намира, че този членъ е умѣстенъ така, както си е, който азъ не намирамъ никакъ за умѣстенъ, остава на волята на Нар. Събрание. Но най-послѣ азъ го моля послѣдната алинея на този членъ да се зачеркне и думата «веднага», да се махне и да се прѣдвиди единъ срокъ отъ 3 дни, а че ако щете и отъ 2 дни, но не дѣйге турга «веднага», на минутата, тѣй да се каже на секундата, защото това е най-послѣ единъ видъ абсолютизъмъ. Ако мисли Нар. Събрание въпроса за исчерпанъ и да се прѣкратятъ дебатитѣ, то прѣдлагамъ чл. 14.

Докл.: Както виждате, партизанитѣ на чл. 47 сѣ, за да се продължи срока, а не както е въ проекта, който е внесенъ. Мнѣнието на комиссията е, да си остане срока тѣй, както е прѣдвиденъ въ сѣщата редакция на законо-проекта. Основанията, за да се продължи срока били тия, че много съкратено, много, тѣй да кажа, свързано и ограничено се взимали правата на одного челоуѣка, за да даде една апелационна протестация или апелационно възражение за своя изборъ. Даже нѣкои до тамъ отидоха, като допуснаха, че може да се спущатъ вериги, или единъ видъ примка щѣла да се хвърли и тѣй нататѣкъ. Азъ поне не можѣхъ да разбера, какво искатъ да кажѣтъ тия хора. Ако искаме да кажемъ нѣщо, трѣбва да кажемъ по-точно, по-опрѣделено. Трѣбваше тѣй да кажѣтъ, че искатъ да има по-сложна процедура въ закона за настоянничеството. Ако е това тѣхното желание, ако искаме туй нѣщо да

го има въ закона за настойничеството, трѣбва да се попитаме: дали това ще бѣде за въ полза на настойничеството на малолѣтнитѣ дѣца, или не? Защото, когато вотираме единъ законъ, както тоя за настойничеството, ний трѣбва да вѣрваме, че ограничаваме интереситѣ на малолѣтнитѣ дѣца; слѣдователно, сложна процедура или такава, каквато се иска отъ г-да прѣдговорившитѣ, споредъ мене не само е вредителна за едно настойническо дѣло, но даже и въ нашата гражданска процедура много пжзи тя се оказва неудачна и непрактична. Тия инстанционни срокове на дни и мѣсеци сж, може-би, въ нѣкои случаи приспособими, но въ тия случаи, както е въ закона за настойничеството, да мислимъ тѣй, че на единъ настойникъ ще му турятъ вжже или примка на шията и отъ нѣкоя канара да го истѣглятъ, не знамъ до колко могатъ да бѣдѣтъ приспособими. Дали трѣбва така да мислимъ въ тоя случай или не, че нему се дава една благородна тѣгоба и че той, като чловѣкъ подъ повинностъ ще се грижи да въспита такива дѣца, каквито може-би по злощастие единъ день могатъ да останѣтъ и неговитѣ? Слѣдователно настойничеството не трѣбва да се гледа така, като да вземешъ да затворишъ одного чловѣка въ тюрмата; на настойничеството трѣбва да гледаме, като на една много благородна тѣгоба, каквато, може би, да е свързана помежду насъ като верига, защото, ако единъ може да бѣде днесъ настойникъ на одного, другъ може да бѣде утрѣ такъвъ на неговитѣ дѣца. Тѣй щото азъ не мож да се съглася, че тука има верига, че ще се хвърлятъ примки и прочее, толкова повече, че ний имаме гаранция, че роднинский съвѣтъ ще се прѣдседателствува отъ Мировий Сѣдия. Нима мислите, че Мировий Сѣдия ще приеме туку тѣй да се впусне къмъ утвърждаването на одного за настойникъ, прѣди да знае неговитѣ възражения, неговото законоположение и други качества, дали тѣ му даватъ право да бѣде такъвъ? Мировий Сѣдия най-напрѣдъ ще се впусне въ ртзглеждане ония законоположения и ще гледа, до колко закона му дава право да бѣде настойникъ единъ чловѣкъ на малолѣтнитѣ дѣца, а сетнѣ и ония отношения лични между избраний настойникъ и интереситѣ на малолѣтнитѣ дѣца. Така щото при такова положение на работата, цомъ се докаже, че интереситѣ на малолѣтнитѣ дѣца и ония на новоназначения настойникъ нѣматъ нищо общо, и че по закона на избираемото лице нѣма причини да се отнема правото да бѣде настойникъ, тогава Мировий Сѣдия ще пристѣпи да го потвърди или не за настойникъ. Въ такъвъ случай да се мисли, че едно избираемо лице за настойникъ не ще има врѣме за контестация на своето избирание, споредъ мене това си нѣма мѣстото, защото, казахме и по-напрѣдъ, че лицата, които сж избирани за настойници, ще бѣдѣтъ грамотни отколкото що сж били избирани до сега, и както е закона може да се вижда като по-строгичкъ. Сега другъ е въпросъ: дали имаме грамотни хора или не? Закона тука тѣй пише. Ако слѣдъ година се окаже, че не е до толкова добръ, че не е приспособимъ, да напишемъ другъ законъ, че за настойници се приематъ и неграмотни и ще видимъ тогава, до колко това ще бѣде въ интереса на малолѣтнитѣ дѣца. Но това е въпросъ на врѣмето. Така въ кратко казано, азъ виждамъ, че нѣма никаква опасностъ за просрочване. Тука да се говори за кассация, апелация и не знамъ какво, си нѣма мѣстото. Просто тука въпроса е тѣй: съгласно ли е Нар. Събрание да имаме по-сложна процедура по закона за настойничеството? Когато разглеждахме въ Комиссията този въпросъ, г-нъ М-ръ настояваше за срока за назначаване настой-

ничеството слѣдъ свършването описа да бѣде 3—4 дена по-напрѣдъ извѣстени членовѣтъ, които се викатъ; а ний направихме да се извѣстятъ 24 часа по-рано, за да се съкрати процедурата, като мислѣхме, че ще се охранятъ по този начинъ интереситѣ на малолѣтнитѣ дѣца. А въ селата може въ тѣзи 24 часа да се свика и роднинский съвѣтъ и да се назначи настойникъ. Така щото мислитѣ на комиссията въ даденый случай сж не за сложната процедура, но за простата процедура. Ако искате, приемоте сложната, ако искате приемоте простата процедура. Но ний мислимъ, че колкото по-скоро, колкото по-бързо се извършва описа, се произвава роднинский съвѣтъ и се избира и настойникъ — не знамъ, може би и да се лѣжемъ, — толкова по-скоро ще се охранятъ интереситѣ на малолѣтнитѣ дѣца; и наопаки, колкото по-продължително, по-распуснато бѣде назначаването на настойника, толкова по-небрѣжно и по-распуснато ще се отнесемъ къмъ интереситѣ на малолѣтнитѣ. Най-сетнѣ Събранието е свободно да приеме, което иска.

Прѣдсѣд.: Г-нъ Градинаровъ, като се ползува отъ чл. 14 отъ правилника, прѣдлага прѣкращение на дебатитѣ. Който не приема неговото прѣдложение, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Ще се тури на гласуване чл. 47. Който не го приема, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. Ив. Халачевъ: (Чете):

«Чл. 48. Ако назначений настойникъ не е присѣствувалъ въ роднинский съвѣтъ, който му е възложилъ настойничеството, той може въ продължение на една седмица отъ съобщението за назначението му да свика роднинский съвѣтъ, за да обсъди причинитѣ за освобождението му.»

Н. Станевъ: Г-да прѣдставители! Въ чл. 48 азъ виждамъ една непослѣдователност, едно противорѣчие съ прѣдшествующитѣ членове. Въ чл. чл. 16, 20, 22, 23, 24 и 25, а така сжшо и въ чл. 29 е прѣдвидено, щото слѣдъ като се състави описъ на имота, оставенъ отъ единъ умрѣлъ чловѣкъ, Мировий Сѣдия отива и свиква роднинский съвѣтъ. Ако нѣкой членъ отъ роднинский съвѣтъ не би се явилъ, то съгласно чл. 22 отъ сжщий законъ подлага се на глоба отъ Мир. Сѣдия и т. н. Въ чл. 48 азъ виждамъ, че ако настойника не е присѣствувалъ въ роднинский съвѣтъ, който му е възложилъ настойничеството, то той може въ продължение на една седмица отъ съобщението за назначението му, да свика роднинский съвѣтъ, за да обсъди причинитѣ за освобождението му. А пъкъ въ чл. 50 е прѣдвидено наказание, ако назначения настойникъ не приеме настойничеството отъ 50—300 лева глоба. Мене ми се струва че настойника като не може, да прѣдседателствува, не може, и да свиква членовѣтъ отъ роднинский съвѣтъ за обсъждане причинитѣ за освобождението му. Той може да свиква роднинский съвѣтъ, но членовѣтъ му да не се явяватъ; а пакъ той като не е въ правото да упражнява чл. 22 отъ настоящий законъ т. е. да наложи глоба слѣдователно и никога не ще може се освободи отъ тая длѣжностъ, поради което интереситѣ на малолѣтнитѣ ще пострадатъ, защото настойникътъ ще бѣде принуденъ, да не приема настойничеството. Заради това азъ моля г-на М-ра, да приеме въ тоя членъ една малка прибавка а именно слѣдъ това, което се казва въ члена: «Той може въ продължение на една седмица отъ съобщението, за назначаването му» да се каже: «да заяви на надлѣжний Мир. Сѣдия, който да

свика роднинският съветъ» и т. н., както е въ члена. Защото, г-да представители, както виждате въ по горѣ цитиранитѣ ми членове Мир. Сѣдия прѣдседателствува на роднинскиятъ съветъ. Слѣдователно той може и да налага глоба, ако нѣкой отъ членоветѣ не се яви на заседание. А пъкъ иначе, нито ще има възможност да се упражняватъ ония членове, които казахъ по-горѣ, нито ще може да се прѣдпазватъ интереситѣ на малолѣтнитѣ, нито пъкъ ще има законни основания да се наложи глобата прѣдвидена въ чл. 50, защото настояника ще има причини, по които да се счита, че се е отказалъ отъ настояничеството. Понеже Мировий Сѣдия издава распореджание за налагане на глобата отъ 50 до 300 лева, като това е така, слѣдва да се разбира, че Мировий Сѣдия трѣбва да бѣде распоредителя за свикването на роднинскиятъ съветъ. За това повтарямъ да моля г-на Министра, а така сѣщо и поч. Събрание, ако искаме да се счита за послѣдователни въ правение закона, да се приеме прибавката, която направихъ, защото е законна и умѣтна. Ако г-нъ Министръ да намѣри нѣкой по-умѣтна поправка, азъ не съмъ противъ, съгласявамъ се да я приема, стига само да обема тия распореджания.

Докл. Ив. Халачевъ: Съ поправката на г-на Станева — намѣсто «да свика роднинскиятъ съветъ» да се каже: «да заяви на Мировий Сѣдия, който да свика роднинскиятъ съветъ» — Комиссията е съгласна.

Дако Ангеловъ: Отказвамъ се.

Прѣдсѣд.: И така ще туря на гласуване чл. 48, със поправката на г-на Станева, на която се съгласява и г-нъ докладчика на Комиссията.

Който не приема, членъ 48, както се прочете отъ г-на докладчика, със поправката на г-на Станева, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. (Чете):

«Чл. 49. Ако причинитѣ за освобождението му се отхвърлятъ, той може да се оплате прѣдъ окр. сѣдъ, но той е длъженъ въ продължение на спора приврѣменно да управлява».

Ще дамъ едно разяснение, че въ члена, който прочетохъ, нѣма прѣдвидено срокъ за да се обжалуватъ дѣйствиата на роднинскиятъ съветъ прѣдъ окр. сѣдъ. За това може Събранието да опрѣдѣли единъ срокъ. Споредъ мене може къмъ члена да се прибавятъ думитѣ: «въ продължение на една седмица». Това да се прибави слѣдъ думитѣ «той може».

Т. А. Божиновъ: Отказвамъ се слѣдъ забѣлжката на г-на докладчика.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува членъ 49 със прибавката на г-на докладчика. Който го не приема така, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. (Чете):

«Чл. 50. Ако назначений настояникъ откаже да приеме настояничеството, и слѣдъ като се отхвърлятъ отъ роднинскиятъ съветъ причинитѣ за освобождението му, наказва се отъ Мировий Сѣдия със глоба отъ петдесетъ до триста лева и отговаря за всичкитѣ врѣди и загуби, които със това е нанесалъ на неплнолѣтния, а на негово мѣсто се назначава по установения редъ друго лице».

Комиссията прави измѣнение вмѣсто «до 300» остава «до 200» лева.

Д. Ангеловъ: Азъ мисля, г-да представители, че суммата до 200 лева споредъ измѣнението на Комиссията е доста много

се да штрафира единъ настояникъ вслѣдствие на отказване да приеме тѣзи длъжностъ. Защото знаемъ, че тѣзи длъжностъ е изборна и този, който ще бѣде настояникъ, може-би и нищо да се не ползува, при всичко че въ закона е казано, че ще има плата нѣщо, но сравнително съ труда, съ работата, която ще има да работи, нѣма да се ползува нищо, ако би да се случи така щото единъ настояникъ да бѣде избранъ, съ заплатата 200 лева, а ако се откаже да се штрафира съ 200—300 лева. Цѣльта на законодателството, до колкото разбрахъ, е, за да може единъ настояникъ да се поставя въ респектъ спрямо тѣзи длъжностъ, то е да не може да се откаже да я приеме. Повече нищо, защото по натаѣтъ, ако това не е така, въ закона е казано, че можемъ да го штрафираме и пакъ да му приемемъ оставката. Или трѣбва съсилата на този законъ, насила да го приемемъ настояникъ, безъ да може да се откаже, но както е прѣдвидено да може да се штрафира и да се освобождава, азъ мисля, че въ такъвъ случай 200 лева сѣ много. Защото имаме примѣри, че настояническата служба не е лѣгка и може всѣки да не е въ положение по една или друга причина да я извършва и т. н. Азъ намирамъ, че 200 лева сѣ много. Да се туря най-много 50 лева.

Докл. Иванъ Халачевъ: Дали трѣбва настояника да се наказва със глоба, когато се отказва да земе настояничеството, ми се струва, че за това не трѣбва да има ни най-малко съмнѣние, защото споредъ членъ 38, настояничеството е общественна тѣгоба, то е повинностъ, както е и повинността да служи човѣкъ като войникъ.

Ако войника не може да се отклони отъ военната повинностъ безъ законни причини, така сѣщо и единъ настояникъ безъ причини не може да се откаже отъ настояничеството, защото ако се намѣрятъ хора, които да се откажатъ отъ настояничеството, за това свое отказване правятъ прѣстѣпление или по-добрѣ прѣстѣпка, а всѣки, който направи прѣстѣпка, трѣбва да се накаже. Ако нѣма наказание и то строгичко, ще бѣде малко трудно на този, който ще прилага закона въ дѣйствието, защото всѣки ще каже, че понеже работата се касае за 10—15 лева глоба, то за да отблъсне единъ трудъ отъ себѣ си може-би въ разстояние на 10—15 години, ще даде тия пари и по тозъ начинъ ще дадемъ възможност на всѣкого да се откаже отъ настояничеството и съ това ще направимъ едно опущение, ще прѣнебрѣгнемъ интереситѣ на малолѣтнитѣ. Не е въпроса, когато се туря нормата на едно наказание, да се гледа величината на това наказание. Тукъ се гледа важността, защо се налага това наказание? Ако бѣше наказанието за туй, че нѣкой си, като миналъ прѣзъ София, съпилъ единъ фенеръ, разбира се, че му се земе 2—3 лева глоба най-много 5 лева, но наказанието, за което се говори въ чл. 50, затова се туря малко по строго, защото отговорността е по-голяма. Така щото не зная до колко г-да представители ще се съгласятъ, или не, да бѣде глобата намалена.

Може и хичъ да се не туря; но първо, със нетурянето на хичъ глоба ний ще допустнемъ едно прѣстѣпление безъ наказание, второ интереситѣ на малолѣтнитѣ ще туримъ въ расплохъ и щомъ нѣмаме строги наказания, никога нѣма да се намѣрятъ лица, които да се нагрѣбятъ със отговорността, да станжтъ настояници и трето, за да нѣма никой на себѣ си поврѣди не само парични, но даже да нѣма и грижа за чуждитѣ дѣца, малко ще иска да знае за такава малка глоба и ще прѣдпочете да я даде.

Ако мисли Нар. Събрание, че пишемъ закони за нарушение полицейскитѣ правила, или че пишемъ закони за нарушение правото на интизана, може да туримъ глоба и 5 и 10 лева. Ако вземемъ гражданския кодексъ, ще видимъ, че тамъ има за съвършенно малки прѣстѣпления голѣмо наказание. Ако за една обида се плаща 50 лева глоба, колко повече трѣбва да плати човекъ, който се отказва да земе управлението на имотитѣ на единъ малолѣтенъ! Азъ ви увѣрявамъ, че ако приемете 50 лева глоба, нѣма да се намѣри човекъ, който да земе върху си грижата за настойникъ.

Може да каже нѣкой, че той отговаря за врѣдитѣ и загубитѣ, които биха послѣдвали отъ неговото отказване, но прѣдставете си, че мене днесъ ме избраха; днесъ плащамъ глобата и днесъ си давамъ оставката, какви врѣди и загуби ще направя на интереситѣ на малолѣтния?

Така щото, азъ не съмъ съгласенъ съ г-на Дако Ангелова, да се намали глобата. Може да се каже отъ 50 до 150 лева, но ако той прѣдлага до 50 лева, азъ бихъ попиталъ г-на Дако Ангелова, ако му се повѣри едно настойничество, не ще ли да даде 50 лева, за да се отърве отъ него? За туй трѣбва да се налага голѣма глоба, защото и задълженията не сж малки.

Ст. Ив. Цвѣкю: Г-да прѣдставители! Ако настоящия законъ за настойничеството, работихме го съ цѣль да се приспособи непрѣменно, глобата прѣдвидена и приета отъ г-на докладчика, съ съгласието на г-на М-ра, трѣбва да се приеме по слѣдующитѣ причини и съображения: 1) че ако единъ настойникъ го глобяватъ отъ 25 до 50 лева Мировий Сѣдия, защото не приелъ настойничеството, всѣки ще бжде съгласенъ да даде 100 лева, да отърве главата си отъ това главоболие, което му налага закона. Ако, азъ, вчера направихъ прѣдложение за намаляването глобата прѣдвидена въ членъ 22, тя нѣмаше такава важностъ, каквато има глобата прѣдвидена въ чл. 50, защото онѣзи глоба бѣше за непослушностъ и неиспълнение на правителствени распореждания, а тѣзи е за който се отказва да приеме длѣжността възложена отъ роднинския съвѣтъ за това, г-да прѣдставители, азъ бихъ мислилъ, че приетата отъ Комиссията глоба отъ 50 до 200 л., е глоба, която, по крайнемѣръ ще застави всѣкого, който бжде назначенъ за настойникъ, да помисли върху това, именно, че за да дамъ 200 лева, ако мене избере роднинския съвѣтъ и мене ще ми бжде тѣжко да се откажа за да дамъ тия пари. Заради това азъ мисля, че настоящия законъ ний го работимъ именно за това, за да може да се приспособява, а пъкъ, за да се приспособи този законъ, необходимъ е членъ 50. Турете 50 лева глоба — нѣмате законъ за настойничеството. За това азъ бихъ молилъ Нар. Събрание да приеме прѣдложението на Комиссията.

Прѣдлагамъ 14 членъ.

Прѣдсѣд.: Г-нъ Цвѣкю прѣдлага прѣкращение на дебатитѣ. Приема ли Нар. Събрание това прѣдложение? (Гласове: Приема). Който не приема, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Значи приема се.

Ще туря на гласуване членъ 50 съ поправката на Комиссията. Който не го приема, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл.: (Чете):

«Глава VII.

За лицата, които не могатъ да бждатъ настойници, за исключенията и изважданията отъ настойничество.

Чл. 51. Не могатъ да бждатъ настойници, нито членове на роднинския съвѣтъ:

- 1) непълнолѣтнитѣ, освѣнъ бащата и майката;
- 2) туренитѣ подъ запрѣщение;
- 3) женитѣ, освѣнъ майката и бабитѣ;
- 4) чуждитѣ подданници;
- 5) ония, които иматъ или на които родителитѣ иматъ сѣдебна распря съ непълнолѣтния; и
- 6) глухитѣ и нѣмитѣ».

Прѣдсѣд.: Който не го приема, както се прочете. Да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл.: (Чете):

«Чл. 52. Също така не могатъ да бждатъ настойници и се изваждатъ дори отъ настойничеството, ако сж встѣпили въ него:

- 1) осѣденитѣ на окови, за каквото и да е прѣстѣпление, както и осѣденитѣ за кражба, измама, подлогъ, злоупотреѣление на довѣрие и развратъ, безъ да се гледа на срока на наказанието;
- 2) лицата съ общеизвестно лошо поведение;
- 3) обявенитѣ и невѣзстановени несѣстоятелни длѣжници;
- 4) ония, които се покажътъ въ управлението си неспособни или недобросѣвѣстни».

Ст. Задгорски: Г-да прѣдставители! Не бихъ желалъ да ставамъ да говоря по чл. 52, а именно по 4-й пунктъ на члена, ако той не играше роля въ послѣдующий 53 членъ, който, както се види отъ доклада на Комиссията, си остава тѣй, както е въ проекта. Членъ 52, освѣнъ въ тритѣ точки, гдѣто полага цензъ за настойницитѣ или за ония, които не могатъ да бждатъ такива, има още пунктъ 4-й, който казва, че не могатъ да бждатъ настойници, или ако сж такива, изваждатъ се, ония, които се укажътъ въ управлението си неспособни или недобросѣвѣстни. Обаче за какво управление се говори, тукъ не е казано. За това и азъ станхъ да говоря. Отъ пунктъ 4-й можемъ три смисла да извлѣчемъ: или че не могатъ да бждатъ настойници, и ако сж такива исключватъ се тия, които сж неспособни да управляватъ себе си, своитѣ имоти; или тия, които сж се указали неспособни да управляватъ сирашкитѣ имоти; или пъкъ тия, които иматъ настойникъ надъ самото себе си. Кои именно неспособни за управление на малолѣтенъ имотъ трѣбва да разбираме въ тоя пунктъ? Нека разясни г-нъ докладчика и послѣ що станж да говоря.

Докл.: Чл. 52 има двѣ цѣли, или по-право той, зетъ заедно съ четиритѣ си пункта, е двойкъ: тукъ се говори за лица, които не могатъ да бждатъ настойници и за лица, които, ако сж такива, се изваждатъ отъ настойничеството и този 4-й пунктъ има отношение за тия само, които се изваждатъ отъ това настойничество. А каква може да бжде неспособността? Мировий Сѣдия, като контролира смѣткитѣ имъ, види, че нѣкой настойникъ не знае да пише, не може да води тефтерътъ за управлението имота на малолѣтнитѣ, събира съвѣта и той рѣшава да го извади и замѣсти. Това е що се отнася до неспособнитѣ. А пъкъ, колкото се отнася за недобросѣвѣстнитѣ, за да бждемъ по-ясни, да земемъ примѣръ. Едно имущество, което дава аренда 10 гроша, той го продава за 3 гроша. Това е недобросѣвѣстностъ. За това пунктъ 4-й дава право на още

единъ контролъ на дѣйствиата на настойника, било по неспособностъ или по недобросѣвѣстностъ, да може роднинскиятъ съвѣтъ да изважда такива настойници отъ тия длѣжности заедно съ това, ако сж поврѣдени интереситъ на малолѣтний, да иска удовлетворение по надлѣжний редъ.

Ний, като пишемъ законъ, не го пишемъ за хора, които могатъ да управляватъ имуществата си, а за малолѣтни; слѣдователно не трѣбваше г-нъ Задгорски да се двоуми, че това можѣло да се отнася и къмъ хора, които не могатъ да управляватъ своитѣ имоти.

Ст. Задгорски: Слѣдъ обясненията, които се дадоха, азъ ще възража, че пакъ се съмнѣвамъ въ яснотата на този пунктъ. За това азъ прѣдлагамъ да му се даде слѣдующата редакция: «Лицата, които се покажатъ неспособни или недобросѣвѣстни въ управлението на сирашкитѣ имоти». Защото недобрѣ се разбира въ алинеята неспособенъ или недобросѣвѣстенъ кой е именно. Азъ вѣрвамъ, че и г-нъ М-ръ на Правосъдието ще се съгласи на моята редакция, която прѣдлагамъ и която е по-ясна.

М-ръ Д. Тончевъ: Г-нъ Задгорски щѣше да изгуби своето съмнѣние, ако се обърнеше къмъ чл. 54, който точно разяснява именно значението на ал. 4 отъ тоя чл. Въ чл. 54 се казва, че изважданieto отъ настойничеството по прѣдвиденитѣ причини става не безъ основание. Очевидно става въ тоя чл., че постановлението на ал. 4 говори за управлението на настойническитѣ дѣла, а не своитѣ.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува членътъ какго се прочете отъ г-на докладчика. Които сж противъ да дигнатъ рѣка. (Приема се).

Докл. Ив. Халачевъ: (Чете):

«Чл. 53. Всѣко лице, което е исклучено или извадено отъ едно настойничество, не може да бѣде членъ въ роднинскиятъ съвѣтъ».

Ст. Задгорски: Казахъ по-прѣди, кое ме е заставило да говоря. Чл. 53 казва, че всѣко лице исклучено отъ настойничеството, нѣма право да бѣде членъ въ роднинскиятъ съвѣтъ. Азъ вѣрвамъ, че върху това Нар. Събрание ще обърне сериозно внимание. Не ще съмнѣние, че слѣдъ майката, която, ако приеме настойничеството, добрѣ, ако ли не, то нѣкои отъ първитѣ най-близки роднини ще приематъ това настойничество. Като е тѣй, значи, ако допустнемъ што г-дата, които се исклучаватъ отъ настойничеството, споредъ чл. 52, да не се допускатъ да бѣдѣтъ членове изново въ роднинскиятъ съвѣтъ, тогасъ ний отстраняваме отъ този съвѣтъ най-близкитѣ роднини на сирацатѣ. Вчера, когато се говорѣше по гражданската отговорностъ на настойниците за загубитѣ, каза се, че углавна отговорностъ нѣма да се налага, защото доста били мжкитѣ и работата по управлението, освѣнъ да се наказватъ по граждански редъ. Като е тѣй, нѣма резонъ чл. 53 да ги исклучава или тѣй да кажа, да ги наказва углавно, да не бѣдѣтъ членове въ роднинскиятъ съвѣтъ. За това казвамъ, че чл. 53 трѣбва да се редактира по-другояче, именно: «всѣко лице, което е исклучено или извадено отъ настойничеството, по изложенитѣ въ чл. 52 причини, безъ п. 4, не може да бѣде членъ въ роднинскиятъ съвѣтъ». Съ това ще бѣдѣтъ съхранени интереситѣ на сирацитѣ и принципътъ на законътъ, защото ще има възможностъ да бѣдѣтъ въ роднинскиятъ съвѣтъ най-близкитѣ и най-заинтересованитѣ хора за доброто на малолѣтнитѣ. Ако това не стане тѣй, тогава тѣхнитѣ интереси ще останѣтъ въ рѣцѣтъ на вгоростъ-пени лица, които не тѣй въ при-сърдце ще иматъ тия интереси.

М-ръ Д. Тончевъ: Азъ мисля, че чл. 53 е доста добрѣ редактиранъ и туй се вижда отъ слѣдующитѣ съображения: Въ чл. 51 се прѣдвиждатъ причинитѣ, по които едно лице не може да бѣде нито настойникъ, нито пъкъ членъ въ роднинскиятъ съвѣтъ, а пъкъ чл. 52 прѣдвижда само тия причини, по които едно лице не може да бѣде настойникъ. Слѣдъ това чл. 53 иде да постанови, че ако единъ настойникъ е изваденъ отъ настойничеството, не може да бѣде членъ въ роднинскиятъ съвѣтъ. И дѣйствително г-да прѣдставители, ако прослѣдимъ всичкитѣ изброени въ чл. 52 причини и прѣтѣглимъ тѣхната ловавина, ще видимъ, че опороченото съ тѣхъ лице не може да бѣде слѣдъ изважданieto отъ настойничество и членъ въ роднинскиятъ съвѣтъ.

Щомъ едно лице е извадено отъ настойничество по прѣдвиденитѣ въ 1, 2 и 3 алинеи на чл. 52 причини, то съмнѣние не ще, че то не може да бѣде и членъ въ роднинскиятъ съвѣтъ. Остава само въпроса, дали извадения настойникъ и на основание 4-та алинея отъ сѣщия членъ, може да бѣде членъ въ роднинскиятъ съвѣтъ? Споредъ мене и въ такъвъ случай извадения настойникъ не може да бѣде членъ въ роднинскиятъ съвѣтъ, защото трѣбва да бѣдѣтъ избрани хора се способни и добросѣвѣстни. Този, който е излѣзалъ неспособенъ за настойникъ, не може да бѣде способенъ за съвѣтникъ въ роднинскиятъ съвѣтъ. А за допущанието въ роднинскиятъ съвѣтъ недобросѣвѣстни и рѣчь не може да бѣде. И наистина, можемъ ли ний да създадемъ законъ, съ който да дадемъ на недобросѣвѣстнитѣ праводаватъ добросѣвѣстни съвѣти за управлението на сирацитѣ?

Д. Цековъ: Изважданieto отъ настойничество, гдѣто говори г-нъ Задгорски по пунктъ 4, става по неспособностъ и недобросѣвѣстностъ. За неспособностъ да се наказва човекъ, не е възможно, но за недобросѣвѣстнитѣ, както и г-нъ докладчикъ изказва по прѣдидущий членъ, които сж нанѣли ущърбъ на малолѣтнитѣ, мисля за тѣхъ трѣбва да има наказание. Дѣйствително, наказание макаръ да сѣществувва въ другитѣ закони за такива случаи, но пакъ да се тури тукъ една забѣлѣжка, не е злѣ, въ която да се казва, че тѣзи, които сж извадени отъ настойничество по недобросѣвѣстностъ, се прѣдаватъ на углавенъ сѣдъ и се сѣдятъ споредъ сѣществующитѣ закони, защото не е достатъчно единъ човекъ който има священная длѣжностъ къмъ малолѣтнитѣ, да отиде да злоупотреби съ тѣхнитѣ интереси, само да се извади отъ настойничеството, а той трѣбва да прѣтърпи и едно извѣстно наказание. Затова именно прѣдлагамъ да се турне една забѣлѣжка къмъ този членъ, именно, че изваденитѣ лица отъ настойничеството по недобросѣвѣстностъ, се прѣдаватъ на сѣдъ по сѣществующитѣ углавни закони.

Докл. Комиссията не можѣше да се съгласи да приеме редакцията така, както прѣдлага г-нъ Задгорски, защото лицето веднаждѣ констатирано че не е способно и недобросѣвѣстно, да бѣде още членъ въ роднинскиятъ съвѣтъ, то значи да установимъ нѣщо въ разрѣзъ съ умътъ. Касателно до исканието на г-на Цекова, да се тури въ забѣлѣжка, че лицето, извадено отъ настойничеството по недобросѣвѣстностъ да се наказва углавно, за туй нѣма нужда, защото освѣнъ че по-нататъкъ въ законътъ ще намирамъ подобно нѣщо, но още трѣбва да знаемъ и това, че туй е общо правило. Напр. да злоупотребува човекъ съ кесията ти, полага се наказание по углавния законъ, защото това е недобросѣвѣстностъ, както е и за злоупотребуване на довѣрие, за недобросѣвѣстно изпълнение на длѣжността и пр. Тия всички прѣстѣпни

дѣла се наказватъ по общия углавенъ кодексъ. Слѣдователно, ако единъ настойникъ злоупотрѣби съ имуществата на малолѣтния, то той за гражданския искъ ще отговаря по граждански редъ прѣдъ малолѣтнитѣ, а пъкъ за прѣстѣпленията си ще бѣде прѣслѣдванъ отъ прокурора d'office. Тѣй щото дѣйствиата на настойничеството и роднинския съвѣтъ, както ще видимъ и по-нататѣкъ, се контролиратъ отъ прокурора, а такъвъ прокуроръ нѣма да има въ България, който d'office да не възбуди углавно прѣслѣдване срѣщу виновника или срѣщу тогова, който е направилъ прѣстѣпно дѣяние, като злоупотрѣби довѣрието на малолѣтнитѣ и като недобросовѣстно распорежда съ тѣхнитѣ имоти. Като е тѣй, ако се приеме заблѣжката на г-нъ Дамянъ Цекова, не че ще направимъ зло, но ще бѣде едно повторение въ законѣтъ, което повторение не трѣбва да става, защото ако го приемемъ, ще додемъ още еднажъ да докажемъ прѣдъ свѣта, че съ нашитѣ дрѣбнави закончета, едно общо начало, което е възложено на всѣко прокурорство d'office, ний го повтаряме и тукъ и тамъ. За още по-голяма гаранция на г-на Цекова, че тѣзи длъжностъ е на прокурорството и че то нѣма да я забрави, може да служи и това, че нашитѣ разисквания влизатъ въ протоколитѣ на Нар. Събрание, гдѣто много по-добрѣ ще бѣде да остане записано туй мнѣние, отъ колкото да бѣде помѣстено въ една заблѣжка. Послѣ тая заблѣжка отъ мене, нѣма съмнѣние, Прокурорѣтъ, като контролира дѣйствиата на роднинския съвѣтъ, подъ прѣдсѣдателството на Миrowsky Сидия, тоя Прокуроръ, като вижда недобросовѣстното изпълнение и управление на малолѣтнитѣ, ще знае че трѣбва да възбуди прѣслѣдване d'office, и не може да го не възбуди. Даже много по-право е това, дѣто се прѣдоставя правото на Прокурора да контролира така работата, който не е заинтересованъ въ нищо, отъ колкото ако този контролъ се възложѣше на роднинския съвѣтъ или на настойничеството или пъкъ на единъ членъ отъ съвѣта и това постановление е много по-сходно, много по-приемливо и въ интереса даже на малолѣтнитѣ, тѣй щото едва ли ще се се съгласи Народното Събрание да възложи този контролъ на другитѣ, още повече, когато Прокурора въ всѣко врѣме е въ правото си и може да изпълнява контрола, както трѣбва. За това, послѣ тия обяснения, които дадохъ, вѣрвамъ и г-нъ Цековъ ще се задоволи и не ще настоява върху прѣдложението си да има особна блѣжка въ члена

Я. Матакиевъ: Г-да прѣдставители! Азъ нѣма да говоря относително даванетоъ подъ съдъ на тия, които не си изпълняватъ длъжността добросовѣстно, обаче ще поговоря върху прѣдложението на г-на Задгорски, който казваше, че въ чл. 53 трѣбва да стане поправка въ смисълъ, че всѣко лице исклучно или извадено отъ настойничество, може да бѣде членъ въ роднинския съвѣтъ. Г-нъ Задгорски прѣдлагаше да се турне тѣй, че всички да се исклучватъ освѣнъ тия указани въ 4 алинея на чл. 52. Азъ ще се съгласа съ г-на Задгорски до негдѣ, но не така, както той прѣдлага; ще се съгласа, колкото се отнася до неспособнитѣ именно, азъ прѣдлагамъ да се тури тѣй: «Всяко лице исклучено или извадено отъ настойничество, освѣнъ изваденото по неспособность, не може да бѣде членъ въ роднинския съвѣтъ». Това прѣдложение прави ето защо: думата неспособность не е порокъ, тя доволно не е опрѣдѣлена и има широко значение. Въ нея могатъ да влизатъ нѣща порочни, които особено ставатъ или отъ нехайство, немарливостъ и пр. но има неспособность, гдѣто човѣкъ

желае да направи добро, желае да изпълни своята длъжностъ, но просто по единъ или другъ начинъ не е въ състояние да направи това, което желае. И разбира се, ако се извади такъвъ отъ настойничество, той се изважда по неспособность, но затова, защото думата неспособность може да остане не добрѣ опрѣдѣлена, че той ако да е искалъ да направи добро по една или друга причина не е могълъ да го направи, билъ прѣсѣденъ по неспособность, роднинския съвѣтъ го намира за такъвъ, изважда го и избира на мѣстото му другъ. И прѣдставете си, изваденый може да бѣде братъ или чича или пъкъ другъ близъкъ роднина, койго въ нѣкои случаи наистина не е малка работа, има смѣтки, има имущества да управлява, да ги дава подъ наемъ, дѣца да нагледва и пр., за което човѣкъ даже за своитѣ дѣца, както и майкага, едва ли ще съумѣятъ добрѣ да ги управляватъ. Тоя човѣкъ може да желае да направи нѣщо, но натрупанъ съ разни негови работи, а заедно съ това му е натоварено настойничество; може да има желание да изпълни длъжността, както трѣбва, но не е въ състояние да изпълни тая длъжностъ и слѣдователно се исклучава, или по други причини се исклучава и се казва по неспособность, защото много пѣти, между роднинитѣ, които съставляватъ съвѣта се явяватъ лични скарвания и други причини, та го исклучаватъ по неспособность, при всичко че той е искалъ да бѣде полезенъ въ съвѣта. Искамъ да кажа, че много пѣти, неспособный или недостойный за членъ въ роднинския съвѣтъ, може да бѣде добъръ и полезенъ за интереса на малолѣтнитѣ, обаче той се исклучава. Ето защо мисля, че думата неспособность, като има широко значение, съ което може да се поврѣди, като се извади такъвъ полезенъ човѣкъ отъ съвѣта, не е злѣ при другитѣ 6 души на пр., които ще бѣдѣтъ въ съвѣта, да остане и той че билъ неспособенъ, че може ли отъ послѣ да се поправи, или не, въ всѣки случай не ще бѣде несправедливо ако остане въ съвѣта и въ нѣкой извънреденъ случай, нѣма да бѣде въ врѣда на малолѣтнитѣ.

Ст. Задгорски: Г-да прѣдставители! Г-да прѣдговорившитѣ, както г-нъ М-ръ, така и г-нъ докладчикъ, мѣлкомъ, тѣй да кажа, съзнаха, че исклученитѣ по неспособность, което не е порокъ, както казаха тѣ и по недобросовѣстность, трѣбвало да се лишаватъ отъ правата, да бѣдѣтъ членове въ роднинския съвѣтъ. Г-нъ докладчикъ отиде даже по-нататѣкъ, като каза, че тѣ освѣнъ гдѣто нѣма да бѣдѣтъ членове въ роднинския съвѣтъ, но още и ще бѣдѣтъ углавно наказани отъ Прокурорския Паркетъ. Такива лица, дѣйствително не могатъ да бѣдѣтъ членове въ роднинския съвѣтъ; на това и азъ съмъ съгласенъ, но това е показано въ пунктъ I-й, на чл. 52, че тия г-да настойници, които недобросовѣстно са управлявали имотитѣ на малолѣтний, ще бѣдѣтъ прѣслѣдвани отъ Прокурорския Паркетъ и ще бѣдѣтъ съдени за злоупотрѣбление на довѣрие и ще бѣдѣтъ осѣждани. Слѣдователно гонимата цѣль да се отстрани такъвъ единъ врѣденъ членъ отъ роднинския съвѣтъ, се прѣдвижда въ пунктъ I-й, отъ членъ 52-й. За това азъ пакъ вѣрвамъ, г-да прѣдставители, че както вий, така и г-нъ М-ръ ще се съгласите, щото тукъ лишавание отъ правото на избираемость да не стои и че чл. 53 да се прѣредактира така: «Всѣко лице, което е искарано или извадено отъ едно настойничество по чл. 52 безъ пунктъ 4-й, не може да бѣде членъ въ роднинския съвѣтъ» и вѣрвамъ, че всичкитѣ ще се съгласитѣ на това.

Докл. На г-на Задгорски ще кажа това, че всѣко прѣдставителство, което работи недобросовѣстно, се искарва, а така

сѣщо и всѣко злоупотребување тоже се наказва, а пѣкъ за да бихъ по-добрѣ удовлетвориѣ г-на Задгорски, дали недобросѣвѣстността е прѣстѣпление наказуемо, той може най-добрѣ това да види на проба. Напр., нека г-нъ Задгорски направи една недобросѣвѣстность и да види, дали Прокуратурата ще го накаже, или не. Азъ мисля, че нѣма защо да четемъ ний тука на хората уроци, нѣма защо да ги учимъ дали недобросѣвѣстността се наказва, или не, защото, който иска това да разбере, нека го разбере, а който не иска, нека го не разбере. Правило е, че недобросѣвѣстността се наказва. Слѣдователно, щомъ ний не запрѣщаваме да се наказватъ недобросѣвѣстнитѣ, общото правило е, че трѣбва да се наказватъ. Направете вий така, и да видите, дали нѣма да ви наказатъ! Остава сега въпроса до алинея 4-а на чл. 52. Ами, че туй настояничество, което вотираме ний сега, може би да има щастието единъ день въ близостнитѣ намъ славянски държавици да го публикуватъ. Питамъ: можемъ ли ний да излѣземъ прѣдъ свѣта съ такава алинея, че у насъ изваденитѣ отъ настояничеството по недобросѣвѣстность и неспособностъ, ако и недобросѣвѣстни и неспособни, пакъ могатъ да бждѣтъ членове на роднинския свѣтъ? За какво се ръководимъ ний, за да съставяме роднинския свѣтъ? Дали за това, да има кой да замѣсти починалата майка или баща, сир. само за формалность, или за управлението на едно хазайство? За това като цензъ сме турили, че лицето, което ще бжде настойникъ, трѣбва да бжде грамотно. Тогава ако туримъ, че както добросѣвѣстнитѣ, така и недобросѣвѣстнитѣ, могатъ да бждѣтъ членове на роднинския свѣтъ, тогава да туримъ и настояничитѣ да могатъ да бждѣтъ такива, които сѣ безграмотни. Въ такъвъ случай трѣбва и отъ оклука одного человека да вдигнемъ и да го туримъ за настойникъ! Така щото, както виждате, ний сме се ръководили, като сме турили въ закона при съставянieto на роднинския свѣтъ, както и на настояничеството, до колкото се може, да има единъ цензъ, че могатъ да бждѣтъ назначавани за такива лица осѣдени, лица чужди подданици, хора турнати подъ законно запрѣщение, хора глухи, нѣми, неспособни, недобросѣвѣстни и таквизи хора не трѣбва да бждѣтъ нито членове на роднинския свѣтъ, нито пѣкъ да могатъ да бждѣтъ настояници. Такива хора не трѣбать за членове на роднинския свѣтъ, защото само отъ една срѣда, която нѣма по между си такива хора, можемъ да извадимъ единъ настойникъ добръ. Ако туримъ въ роднинския свѣтъ хора недобросѣвѣстни и неспособни, тогава може отъ таква сѣ една срѣда да ни се попадне за настойникъ и таквось лице; а това е най-опасното и азъ не знамъ, какъ може да се смели въ стомаха на единъ човѣкъ таквось едно нѣщо — ний законодателитѣ да туримъ въ единъ такъвъ законъ, специално прѣдначенъ да ограда интереситѣ на малолѣтнитѣ, че неспособнитѣ и недобросѣвѣстнитѣ, като ги махнуваме отъ настояничество, да ги туримъ членове на роднинския свѣтъ, защото неспособността не било прѣстѣпление. Белкимъ мислите, че хората не знаятъ, че това не съставлява прѣстѣпление? Ако то бѣше прѣстѣпление, такъвъ човѣкъ споредъ общий законъ, ще го дедемъ на Прокурора да му тури пранга. Но тукъ въпроса е съвършено другъ. Затова трѣбва да бждемъ прѣдпазливи за тѣзи алинея, съ която, може-би да опозоримъ насъ си и нашата вещь на въ разбирањето на законитѣ, защото ний вече констатирахме и казахме че недобросѣвѣстнитѣ и неспособнитѣ се изваждатъ отъ настояничество. Другъ бѣше въпроса, ако нѣмаше цензъ за настояниче-

ството, тогазъ човѣкъ може да не бжде способенъ за настойникъ, но за роднинския свѣтъ да е добръ. Ако одного човѣка вадимъ отъ настояничество, затова че е неспособенъ — не знае да чете, или да смѣта, или че положително нищо не разбира, — то какъ можемъ да го приемемъ пакъ за членъ на роднинския свѣтъ? На тия основания, азъ мисля, че мнѣнието на г-на Задгорски, както и мнѣнието на г-на Матакиева, не могатъ и не трѣбва да се приематъ.

М-ръ Д. Тончевъ: Г-да прѣдставители! Както се вижда отъ това, което се говори на дълго, всички говорящи се ограничиха само съ алинея 4 отъ чл. 52. Сега да видимъ: дали тя трѣбва да остане или не, или бихме ли могли да извадимъ нѣщо отъ нея? За да рѣшимъ правилно този въпросъ, трѣбва най-напрѣдъ да имаме прѣдъ видъ, че противъ лицето, което се прѣдвижда въ чл. 53, ще има едно влѣзло въ законна сила постановление отъ роднинския свѣтъ, че то е неспособно и недобросѣвѣстно. Това е явно отъ чл. 54, споредъ който изважданieto на одного отъ настояничеството, по прѣдвиденитѣ въ чл. 52 причини, роднинския свѣтъ, трѣбва да направи съ едно постановление, което трѣбва да бжде добръ мотивирано, значи първий актъ, който ще се появи противъ припознатия за неспособенъ и недобросѣвѣстенъ, е, именно постановлението на роднинския свѣтъ.

Чл. 56 дава право на извадения, ако не е съгласенъ съ постановлението на роднинския свѣтъ, да даде своитѣ писмени възражения прѣдъ Окръжния Сждъ, който ще утвърждава, по просбата на поднастойника, издаденото отъ роднинския свѣтъ постановление, съ което се установява неспособността и недобросѣвѣстността на извадения настойникъ. Отъ посочения (56) членъ се вижда, че постановлението на род. свѣтъ за неспособността и недобросѣвѣстността ще влѣзе въ законна сила, или по съгласието на самия настойникъ, или по потвърждение отъ Окр. Сждъ. Тѣй щото въ тѣзи случаи всѣкога ще имаме противъ извадения на стойникъ едно влѣзло въ законна сила постановление, което безспорно ще показва, че настойника е припознатъ за неспособенъ и недобросѣвѣстенъ, че той носи върху си непрѣпорочителни качества и значителни пороци.

Да видимъ сега, г-да прѣдставители, разумно ли е, право ли е да се допустне на едно лице, срѣщу което сѣществува влѣзло въ законна сила постановление, че е неспособно и главното още и недобросѣвѣстно, да бжде членъ въ роднински свѣтъ? Очевидно е, че не може. Въобще общо правило е, както споредъ здравия разумъ на човѣка, тѣй сѣщо и споредъ закона, че въ роднинския свѣтъ трѣбва да влизатъ лица умни, способни, добросѣвѣстни, а не лица неспособни и недобросѣвѣстни. Ако здравий разумъ, заедно съ постановлението на закона изисква, щото въ роднинския свѣтъ да могатъ да влизатъ хора способни и добросѣвѣстни, то какъвъ законъ ще е този, който въ сѣщото врѣме освѣтава право за неспособнитѣ и недобросѣвѣстнитѣ да бждѣтъ членове въ роднинския свѣтъ? Расположенъ съмъ да вѣрвамъ, че никой нѣма да се съгласи, щото едно атестирано лице (за недобросѣвѣстно) да бжде членъ въ роднинския свѣтъ! Ръководимъ отъ тия съображения, азъ мисля, че цѣлата 4 алинея трѣбва да си остане така, както си е. Но понеже се повдига въпросъ, че отъ 4 алинея да се направи изключение поне за признатитѣ за неспособни, нека видимъ дали е това основателно,

Г-нъ Матакиевъ каза, че единъ чловѣкъ, по нехайство, нерадение се признава за неспособенъ настойникъ, но той може да бѣде добръ свѣтникъ. Не мож да се съглася и съ това мнѣние, защото нехайнитѣ и нерадѣтелнитѣ настойници сж недобросвѣстни, а не неспособни, тъй като нехайството и нерадѣнието отъ страна на настойника ще състави недобросвѣстност (а не неспособностъ) понеже добросвѣстността налага върху настойника противоположни обязанности (грижа, старание или хайство, радение и пр.) И най-послѣ, кой ще обсъжда неговата способностъ за способностъ за членъ отъ роднинский свѣтъ, когато има съдебно постановление, че той въобще е неспособенъ чловѣкъ? Тѣй щото и за неспособнитѣ настойници не може да се допусне да бѣдѣтъ членове въ роднинский свѣтъ, защото който е припознатъ за неспособенъ въобще, не може да бѣде припознатъ за способенъ въ частностъ.

Надѣвамъ се, че даденитѣ обяснения сж такива, които подврѣпятъ чл. 53, както е въ законопроекта. За това ви моля г-да прѣдставители, ако намѣритѣ даденитѣ отъ мене обяснения за основателни и здрави, приемоте члена, както си е въ законопроекта.

Н. Станевъ: Г-да прѣдставители! По чл. 53 наистина доста на дълго се говори и доста пространно се обясни отъ г-на оратора, както и отъ г-на М-ра, какво се разбира отъ съдържанието му. Твърдѣ справедливо се забѣлѣжи отъ г-на М-ра, да може да нѣма такъвъ страхъ отъ думитѣ неспособенъ и недобросвѣстенъ и че щомъ съ едно мотивирано постановление се отстранило едно лице отъ настойничеството, то да не може да влѣзи въ роднинский свѣтъ. Наистина това може би да е тъй, г-да прѣдставители, но азъ ще обърна вашето внимание на едно друго нѣщо за примѣръ. Извѣстно ви е, че ний гласуваме закони за Общинскитѣ и Окржнитѣ Свѣти. Въ тия закони сме прѣдвидѣли, че свѣтитѣ по вишегласие си избиратъ Кметъ и Прѣдсѣдатель, а послѣ съ мотивирано постановление тия свѣти по неспособостъ, немарливостъ, нерадѣние, злоупотрѣбление и пр. можѣтъ да исказватъ недовѣрие противъ избранника и го бламиратъ. Туй лице отпослѣ пакъ остава за членъ въ свѣта. При всичко че е признатъ и отъ по-висшата власть, за неспособенъ, да управлява, обаче пакъ се остава за такъвъ членъ. Наистина може да ми се възрази, че тукъ въ дадения случай въпроса се касае за съвѣтъ друго нѣщо. Това не е истина, г-да прѣдставители, защото общинскитѣ и окржнитѣ интереси сж много по-големъ, отъ колкото интереситѣ на едно малолѣтно. Интереситѣ, които ще пази единъ Кметъ или Прѣдсѣдатель сж интереси на 100-ни и на хиляди хора, а интереситѣ, които ще пази единъ настойникъ, сж само на едно или нѣколко лица. За туй азъ мисля, че когато единъ законъ е призналъ че едно лице, което е извадено отъ едно управление, ка което е било като управителъ, може да бѣде членъ въ сжщото учрѣждение, тъй трѣбва да се допусне, т. е. извадения по неспособностъ и немарливостъ настойникъ да си остава и да може се избира за членъ въ роднинский свѣтъ. Да не можѣтъ само численитѣ въ I, II и III пун. по чл. 52 отъ тоя законъ, а не и тия въ п. 4 на сжщия членъ. Защото съ туй не може и да има съмнѣние, че и въ дадения случай ще отиде самото това законодателно тѣло да постанови толкова строго въ тоя случай и да лиши едни хора отъ едно право, което естествено го иматъ напр. бащата майката и пр. които често можѣтъ се случи неспособни и немарливи, като безграмотни лица. А пакъ съ свѣтитѣ си ще можѣтъ да бѣдѣтъ

по-способни и отъ грамотнитѣ. Защо тогава да ги лишимъ отъ това имъ законно право? Поради което азъ мисля, г-да прѣдставители, че отъ това ще да пострадатъ много повече интереситѣ на малолѣтнитѣ отъ другитѣ настойници повече, отъ колкото ако бѣдѣше бащата или другъ роднина настойникъ? Прѣдъ видъ на това, моето мнѣние е г-да прѣдставители, че чл. 53 отъ настоящия законъ е доста строгъ, т. е. лицата, неспособни и немарливи, да можѣтъ да бѣдѣтъ извадени отъ роднинский свѣтъ. Заради това азъ моля Нар. Събрание, и като се присѣдинявамъ къмъ мнѣнието на г-на Задгорски, да признае, че изваденитѣ настойници по неспособностъ и немарливостъ да не се лишаватъ отъ да можѣтъ да бѣдѣтъ членове на роднинский свѣтъ. По недобросвѣстностъ именно допусамъ, защото, както е казано и въ чл. 98, отъ който се страхуваше г-нъ докладчикъ, че не може да има наказание, обаче има наказание, защото Мировий Сѣдия съобщава за всячко на Прокурорството, Прокурорството пъкъ на М-ра на Правосѣдието, на Държавний Прокуроръ и той зема мѣрки противъ настойника, противъ които е изявено недовѣрие за злоупотрѣбление и пр.

Д-ръ Михайловъ: Г-да прѣдставители! Азъ не желая да говоря по тоя въпросъ, понеже нѣмамъ надлѣжната компетентностъ по него, но всѣтаки слушалъ съмъ да приказватъ, че единъ законъ по-добъръ е да е съставенъ отъ по-малко членове, по-малко думи, които да бѣдѣтъ ясни и поставени на мѣстото си, отколкото ако бѣде инакъ съставенъ.

Въ 53 чл. прочетохъ, че всѣко лице което е «исключено» или «извадено» отъ едно настойничество, не може да бѣде членъ на роднинския свѣтъ. Понеже тукъ има двѣ думи съ еднакво значение, азъ не можъ да разберъ, има ли разлика мѣжду «извадено» и «исключено»? За това ще моля г-на докладчика да каже, какъ разбира Комиссията тия думи: какъ се изважда единъ и какъ се изключаватъ другъ? Дали мисли, че изваждането не е толкова позорно, а исключението е позорно? Какъ ще съобщи Мировий Сѣдия на извадения или исключения настойникъ: ви сте «изваденъ» ли ще му каже или ви сте «исключенъ»?

Докл. Ив. Халачевъ: Понеже г-нъ д-ръ Михаловъ иска да знае, има ли разлика между тѣзи двѣ думи, ще му каже, че тѣ сж турени, за да излѣзе по-логично по смисълъ и за да не става повторения за да не се повтаря на нѣколко мѣста изваждане, турено е единъ пѣтъ «извадено», и другъ пѣтъ «исключено». Ако пъкъ г-нъ д-ръ Михайловъ мисли да прѣдложи друга нѣкоя дума, да я прѣдложи. Въ всѣки случай тия двѣ думи сж равносилни.

Ст. Цвѣкю: Г-да прѣдставители! Естествено нѣщо е, че тия които стоятъ по-високо всѣкога, тѣхнитѣ погледи се простиратъ и по-надалечъ; но нека бѣде позволено и мене, съ своята домашна логика, да имамъ претенцията да кажа двѣ приказки.

Въпроса, който се повдигна по чл. 53, се повдигна изъ първо отъ г-на Матакиева, а послѣ бѣ подкрепенъ отъ г-на Задгорски. Тѣ настояватъ, че всѣко лице, което е исключено отъ настойничеството по неспособностъ, трѣбвало да се приеме за членъ въ роднинский свѣтъ. Моля ви се, кажете, кои сж тия лица неспособнитѣ? Неспособни сж малолѣтнитѣ, които не можѣтъ да управляватъ свойтѣ имущества. Тукъ работата е споредъ чл. 53, че тоя, който по неспособностъ веднѣжъ е изваденъ отъ настойничеството, не може да се тури за членъ въ роднинский свѣтъ за това, защото е признатъ че е неспособенъ. Избрания за настой-

никъ да управлява имотитѣ на малолѣтний, щомъ бѣде исклученъ по неспособностъ, защо да се приема за членъ на роднинскій съвѣтъ? За това азъ мисля, че думата «неспособенъ» е доста на мѣстото си и трѣбва да остане въ члена. Щомъ по неспособностъ е исклученъ, трѣбва да си сѣди на страна; защото, ако неспособни хора може да управляватъ имотитѣ на непълнолѣтнитѣ, тогава нѣма нужда отъ закона за настойничество, а да оставимъ дѣлата да се управляватъ сами. За това азъ мисля, че туй, което е поставено въ чл. 53, е много право и ако се измѣни, ще излѣзе единъ законъ, който да казва неспособенъ неспособенъ да управлява.

Дако Ангеловъ! Г-да прѣдставители! (Не се чува). Настоящия законъ, както спомена и по-рано г-нъ Станевъ, може да се каже всѣцѣло почива на принципа, на който почиватъ и законитѣ за Общинскитѣ Управления, и за Окржнитѣ Съвѣти. Този е въобще принципъ на самата Конституция. Правата, които се даватъ съгласно закона за общинитѣ на единъ Общински Съвѣтъ за управлението на една община, сжщитѣ права, по отношение на едно дѣте, се даватъ и на настойника. Закона за общинитѣ дава право на членоветѣ на Общинскій Съвѣтъ да бламиратъ своятъ кметъ или неговия помощникъ, така сжщо, както и настоящия законъ за настойничеството дава право на роднинскій съвѣтъ да бламира настойника, ако се види, че той не е способенъ да управлява имотитѣ на малолѣтний. Ето защо, азъ казвамъ, че тоя законъ, съ малко исклучение, почива на сжщия принципъ, на който почива и общинскій законъ и закона за Окржнитѣ Съвѣти; слѣдователно, щомъ е това така, трѣбва да се ръководимъ отъ ония закони и по въпроса за неспособността на настойницитѣ, за които се говори въ тоя законъ за настойничеството. Подъ думата «неспособностъ», ний ще дадемъ възможностъ, ако се приеме закона тѣй, както искатъ тия, които сж неговитѣ защитници, да се дойде до такова положение, щото да не можатъ да се намѣрятъ настойници, защото, прѣди всичко, трѣбва да знаемъ, че законитѣ трѣбва да се правятъ въ кръга на образованността на този народъ, върху когото ще се прилагатъ. Ако ний на основание на тоя законъ поискаме единъ настойникъ да го натовариме въ пълната смисълъ на думата да изпълнява длъжността, споредъ както е прѣвидена въ закона, азъ ще ви кажа, че рѣдки сж тия настойници, които ще бѣдѣтъ въ положение да изпълняватъ въ точностъ възложената тѣмъ длъжностъ отъ закона. Настойницитѣ сж натоварени отъ закона да правятъ протоколи, обявления, да извършватъ продажби и не знамъ още какви други формалности, които всѣки настойникъ не ще може да изпълнява, ако не е малко много грамотенъ, но ако е съвършено малограмотенъ и не може да изпълни формалноститѣ, тогава какво трѣба да се направи отъ роднинскій съвѣтъ? Последний ще го бламира, че е билъ неспособенъ, но инѣкъ настойника съ своя умъ, съ своята опитностъ може да бѣде ползненъ на роднинскій съвѣтъ и при рѣшаванieto на нѣкои въпросъ той ще може да си даде мнѣнието, отъ него може да се ръководи роднинскій съвѣтъ именно при рѣшаванie всѣкакви въпроси, относящи се до интереситѣ на малолѣтний. Ами какво ще бѣде положението, г-да прѣдставители, ако се падне на една майка да бѣде настойница? Натоварваме я да бѣде настойница, а послѣ виждаме, че тя не владѣе такава грамотностъ, за да изпълнява всичкитѣ нейни задължения, прѣвидени въ закона и слѣдъ малко врѣме роднинскій съвѣтъ ще я събори отъ на-

стойничеството, и отъ туй събаряние, не ще да може да бѣде членъ въ роднинскій съвѣтъ! Най послѣ кое е обстоятелството тукъ, което ни кара да ся страхуваме отъ тия работи, да се страхуваме отъ майката? Обстоятелството е това, че като се признае за неспособенъ единъ настойникъ, не може да бѣде полезенъ въ роднинскій съвѣтъ. Какво зло ще направи настойника, като е членъ въ роднинскій съвѣтъ? Ако е тамъ, нѣкаква врѣда ли ще принесе? Признавъ за неспособенъ да съчини единъ протоколъ, да прави обявления, но не можемъ да не признаемъ, че може да дава своето мнѣние върху въпроситѣ, които се рѣшаватъ отъ роднинскій съвѣтъ. Сжщо тѣй е работата и съ кметоветѣ, когато се бламиратъ отъ Общинскій Съвѣтъ, но бламирания пакъ остава за членъ, сжщо тѣй е и тукъ въ Нар. Събрание. Да рѣчемъ, че днесъ искаме да бламираме нашия прѣдсѣдатель, бламираме го и избираме другъ. Бившия прѣдсѣдатель пакъ си остави между насъ. Слѣдователно, нѣма никаква опасностъ, никаквъ страхъ, ако дадемъ право и на тоя настойникъ, който е сваленъ по неспособностъ отъ настойничеството, да бѣде членъ въ роднинскій съвѣтъ. Прѣдставете си, че настойника може да бѣде мюсюлманинъ, каква грамотностъ трѣбва да има той? Официална Българска ли, Турска ли, Еврейска, или каква друга, понеже въ закона не е казано изрично, каква ще бѣде грамотността. Може този, който ще бѣде настойникъ, като е мюсюлманинъ и като не владѣе официалния български языкъ, на това основание само да го съборимъ, защото не знае да прави обявление, протоколи и т. н. Може да бѣде той най-добросъвестний човѣкъ, който най-много да се грижи за интереситѣ на малолѣтното дѣте, а въ другъ лишаваме го отъ правото, щомъ като падне отъ настойничеството, да бѣде членъ въ роднинскій съвѣтъ. Тѣй щото г-да прѣдставители, азъ не виждамъ ни най-малко основание, за да не дадемъ право на тоя настойникъ, който ще бѣде сваленъ по неспособностъ, да бѣде членъ въ роднинскій съвѣтъ. Другъ е въпросъ, ако бѣде недобросъвестенъ.

Тия сж мотивитѣ, по които поддържамъ мнѣнието изказано отъ г-на Матакиева и въ сжщо врѣме мнѣнието на ония г-да, които го подкрѣпиха.

М-ръ Д. Тончевъ! Г-да прѣдставители! Азъ ще отговоря най-напрѣдъ на онѣзи г-да, които искаха да подведѣтъ една аналогия между бламиранieto на единъ прѣдсѣдатель на Окржненъ Съвѣтъ, на Окржна Комиссия, или на Общински Съвѣтъ и единъ настойникъ на непълнолѣтний. Сѣ по причина на неспособностъ и недобросъвестностъ единъ прѣдсѣдатель на Окржния Съвѣтъ, ако се бламира, остава пакъ членъ на съвѣта, сжщото е ако се бламира единъ кметъ. А единъ настойникъ бламира ли се, не може да се ползува съ това право, да остане членъ въ роднинскій съвѣтъ. Азъ мисля, че тѣзи г-да, които говориха въ тѣзи смисълъ, сж забравили едно главно нѣщо, че именно прѣдсѣдателя на Общинскій Съвѣтъ и Окржния Съвѣтъ сж едновременно и членове на съвѣта и лица, които прѣдставляватъ съвѣта, когато настойника никога не е и членъ въ роднинскій съвѣтъ. Настойника се контролира отъ роднинскій съвѣтъ. Тѣй щото, азъ мисля че не може да се допусне тази аналогия, за която се говори по-напрѣдъ. Каза се, ако за настойникъ бѣде прѣживѣлия родителъ, то какъ може той да се не бѣде допуснатъ и за членъ въ роднинскій съвѣтъ? Ако бѣде настойникъ или прѣживѣлия родителъ, или даже единъ членъ отъ домашнитѣ, той, като такъвъ, съгласно 18-й членъ по право става членъ на роднинскій съвѣтъ. Слѣ-

дователно членъ 53 лишава отъ правото за членство само такива настойници (избрани или назначени по завѣщаніе), които не съвпадатъ въ числото на домашнитѣ съвѣти. Прѣживѣлъ родителъ е друго, той ще може да се възползува отъ чл. 18-й.

Н. Шивачевъ: Г-да прѣдставители! Наистина, че обясненията, които се дадоха отъ г-на М-ра, можѣха да ни убѣдятъ до негдѣ, че трѣбва да остане члена, както си е въ законопроекта, но практически случаи има, отъ които може да се види, че работата не излиза всѣки пѣтъ така, както се казва въ закона. Азъ ще ви приведа за това примѣри. Азъ зная единъ настойникъ, който можѣше да изпълнява най-добросъвѣстно длъжността, която му се налагаше, най-много се грижѣше за запазване интереситѣ на малолѣтнитѣ, които бѣха двама. Но понеже, тия послѣднитѣ бѣха момче и момиче и понеже момичето се ожени, зетя, както знаете, като всѣки зетъ, миразъ обича да откачи нѣщо. Искан днесъ иска утрѣ, но настойника не дава и като видѣ зетя, че не може да земе пари, влѣзе въ борба съ настойника, която борба се продължава 3—4 години.

Имайте прѣдъ видъ, г-да прѣдставители, че този настойникъ се ползуваше съ най-големо довѣрие между своитѣ съграждани по материалното си положение, нравственното си поведѣние и т. н., но какво се прави? Негова милостъ, зетѣтъ, по-майсторъ, като всѣкъ по сѣдебнитѣ работи, по единъ или по другъ начинъ, чрѣзъ единъ сѣдия, не само че спечели да вземе обѣщаното богатство, но въ сѣщото врѣме, можѣ да опозори този настойникъ и, най-сетѣ, слѣдъ като борбата се продължи 3—4 години по единъ доста подълъ начинъ, зетя сполучва да сваля настойника. Знамъ, какво бѣше положението на настойника. Той казваше: азъ се трудихъ 3—4 години за да защитя интереситѣ на малолѣтнитѣ, но ето днесъ за моя трудъ ме опозориватъ; моятъ кредитъ падна и, ако съмъ ималъ до сега за 50.000 лева кредитъ, днесъ не можъ да зема на заемъ 5 гроша. Такива случаи има много, които трѣбва да увѣрятъ насъ и г-на М-стра, че тия работи не излизатъ така, както си ги прѣдставляваме. Турската пословица казва: «евдеки есапъ чаршида уймакъ». Още повече, като имаме прѣдъ видъ, че грамотността или неграмотността сѣ еластични и не можемъ да кажемъ, че грамотния знае хиляда оки, или неграмотния знае 1 ока. Тия работи прѣдлѣжатъ на оцѣнение. Прѣдставете си единъ настойникъ много добросъвѣстенъ човѣкъ, но човѣкъ, който въ тия работи не е врѣлъ, не разбира отъ сѣдебни работи, може безъ да иска, да направи загуба на малолѣтния, тогава какво би казалъ роднинскій съвѣтъ, на този човѣкъ? Ще му каже, че той е направилъ това умишлено. Моля ви се, защото негова милостъ въ растояние отъ 5—10 години най-добросъвѣстно е защищавалъ интереситѣ на малолѣтнитѣ, безъ никакъвъ интересъ, бива ли да се опозори за една работа, която той не е извършилъ умишлено? Мене ми се чини, че тоя членъ съ това съдържание, не може да се допустне да стои въ закона и азъ бихъ молилъ г-на М-стра най-настоятелно по-крайнитѣмѣръ да се съгласи да се исключи пунктъ 4-й отъ чл. 52. Разбирамъ, за нѣкои прѣстѣпления може да си има този пунктъ мѣстото; но щомъ се намѣри, че настойника не е умѣялъ да управлява имотитѣ, както прѣдполага роднинскій съвѣтъ, или защото на нѣкои роднини интереситѣ били противоположни съ тия на малолѣтния, защото може да има и такива случаи, гдѣто да се исключи настойника, само да се възползува нѣкой отъ членоветѣ на роднинскій съвѣтъ, то да се приспособява и за такива случаи

тоя 4-й пунктъ на чл. 52, не може да си има мѣстото, защото въ такъвъ случай, като дадемъ право на роднинскій съвѣтъ, който въ противоположностъ на интереситѣ на малолѣтнитѣ да може да бламира настойника, тогава защо да не оставимъ послѣдний да бѣде членъ въ роднинскій съвѣтъ, да го контролира, да бѣде трѣнь въ очитѣ му и да бди върху интереситѣ на малолѣтнитѣ? На това основание азъ бихъ молилъ Нар. Събрание и г-на М-ра на Правосъдieto, да се съгласѣше, щото този членъ да се редактира по такъвъ начинъ, щото да се разбира, че само тия настойници, които подпадатъ подъ пунктъ 1, 2 и 3, само тѣ да не можѣтъ да влизатъ въ роднинскій съвѣтъ. Азъ мисля, че самъ г-нъ М-ръ, понеже неговото желание е, да се направи закона полезенъ за страната и за тия, които ще се ползватъ отъ него, вѣрвамъ, че нѣма да бѣде противенъ, щото тия настойници, които се уважѣтъ неспособни, да не се исключаватъ отъ роднинскій съвѣтъ. Колкото за недобросъвѣстнитѣ, при всичко че тукъ може да се разбиратъ много работи, на примѣръ: че настойника може да продаде едно имущество, което струва 50 лева за 10 лева и да направи книжата редовни, за това нѣма да говора, защото всичко е възможно на тоя свѣтъ. Вѣрвамъ, че Нар. Събрание и г-нъ М-ръ, ще се съгласятъ на моето мнѣние, което азъ прѣдлагамъ.

М-ръ Д. Тончевъ: Не ще съмнѣние, г-да прѣдставители, че законитѣ се правятъ отъ нуждитѣ, които създава живота. Слѣдъ чито, които расправя г-нъ Шивачевъ бѣхъ по видимоу доста убѣдителни, даже за да накаратъ нѣкои прѣдставители врѣменно да кажатъ: «да, тъй е!» Разбира се, че и ний, като сме имали прѣдъ видъ подобни случаи, създадохме тѣзи членове. Въ първий (отъ 1881 г.) законъ нѣмаме тѣзи членове. Каприцитѣ на разнитѣ лица да провъзгласяватъ настойниците за неспособни и недобросъвѣстни ще се отблѣсватъ отъ роднин. съвѣтъ (чл. 55) и отъ Окрѣжния Сѣдъ (чл. 56). Разбира се, че ако не бѣхъ се паднали такива случаи, нѣмаше да създадемъ тия членове. Тѣ сѣ най-добрата гаранция противъ поплъзновѣніето на недобросъвѣстни хора, които желаятъ да провъзгласяятъ и настойника за такъвъ.

Азъ мисля, че софизмитѣ, които отъ друга страна г-нъ Шивачевъ приведе, като казваше, че именно този неспособенъ и недобросъвѣстенъ, ако влѣзе въ роднинскій съвѣтъ ще е стража, не се до тамъ убѣдителни защото, който е неспособенъ не може да е «стража». Ако е недобросъвѣстенъ, то най-скоро може да научи и членоветѣ на роднинскій съвѣтъ на свойтъ занаятъ (недобросъвѣстностъ).

Исканието на г-на Шивачева е равносилно на желанието на тогова, който туря въ къщата си за стражъ хайдутинъ, понеже е опитенъ въ пазение, но този хайдутинъ, най-напрѣдъ чорбаджия си ще обере.

Ст. Задгорскій: Г-да прѣдставители! Азъ ще бѣдъ кратъкъ, като настоявамъ пакъ на своего прѣдложение. Отъ обясненията, които г-нъ М-ръ на Правосъдieto дѣде относително това, какво трѣбва да се разбира отъ думитѣ: «неспособенъ» и «недобросъвѣстенъ», мисля г-нъ М-ръ е направилъ това, което излага въ чл. 51, пунктъ 2-й, касателно неспособенъ (неспособни сѣ тия, които не умѣятъ нищо да вършатъ, и се намиратъ подъ настойничеството). Касателно недобросъвѣстни, както и г-нъ докладчикъ каза, че се прѣслѣдватъ отъ Прокурорскій Паркетъ и се наказватъ за злоупотребление на довѣрие, — тѣхъ чл. 53, като ги лишава отъ

възможността да бждат членове на роднински съвет, то вървамъ цѣлата е постигната и вървамъ г-нъ Мръ ще се съгласи чл. 53 да не обема пунктъ 4-й на чл. 52.

Сега въпроса, който възбуди г-нъ докладчикъ спрямо менъ, като каза, че ний като създаваме закони, трѣбва да знаемъ, че може-би въ нѣкоя близостдна държава да се обнародватъ, азъ не разбирамъ такъвъ моралъ на законодателство. Законитѣ се пишатъ безъ да се гледатъ угодитѣ на другитѣ държави. За това моля г-на докладчика, да не ни продава другъ пътъ такъвъ моралъ и да ни прави на маймуни.

Докл. Ив. Халачевъ: Азъ не съмъ искалъ да обиждамъ г-на Задгорски и затова той малко право имаше да хвърли тѣзи инсинуации. Азъ съмъ говорилъ за значението на пунктъ 4-ий отъ стат. 52 отъ закона за настоянничеството. Вий, ако искате, можете да приемете, че неспособнитѣ могатъ да бждатъ настоянници; можете да приемете, че и недобросѣвѣстни могатъ да бждатъ. Но веднажъ приехме пунктъ 4-й, тогава ми позволете да кажа, че ний неспособенъ и недобросѣвѣстенъ не можемъ да оставимъ членъ въ роднинския съветъ. Гаранцитѣ, както каза и г-нъ М-стръ, сж тѣзи, че първо се изисква постановление мотивирано въ присѣйствието на Мировий Сѣдия и ако лицето е обидено отъ това постановление, ще обжалва по реда си прѣдъ Окржния Сѣдъ тѣзи негови дѣйствия. Така щото опасността, която прѣдвизда г-нъ Шивачевъ, нѣма да мислимъ, че е избѣгната. Въ сжщность дали е избѣгната или не, това ще остане въпросъ; ни поне тѣй мислимъ. Едно, на което по принципъ азъ не мога да се съглася, е туй, не да чета моралъ на хората отъ закона, защото най-подиръ тия, които не знаятъ, трѣбва да послушватъ по нѣкой пътъ. Мислите ли най-подиръ, че единъ, който съ едно опрѣделение отъ Окржния Сѣдъ е признатъ за неспособенъ или недобросѣвѣстенъ настоянникъ, че той ще бжде способенъ съветникъ на настоянника, за да го наводжа къмъ извѣстни добри направления, които да дадатъ добра полза за едно настоянничество? Това да мисли човекъ, значи да се лъже. Защо приказваме почти 3 сахати само за неспособни и недобросѣвѣстни? Само за това, че или не се разбираме, какво искаме, или може-би отъ лични гонения единъ къмъ други, защото единъ казалъ едно, а други друго, само да се надхортуваме. Послѣдователность не може да бжде, ако одного приемашъ съ една алинея за неспособенъ и недобросѣвѣстенъ, а съ другъ членъ да го признаваме за способенъ и добросѣвѣстенъ. Най-послѣ трѣбва да върваме, че ако единъ роднински съветъ направи грѣшки, или умишлено да злоупотрѣба съ правата на единъ способенъ или неспособенъ, въ окржния сѣдъ той ще се запази. Пакъ да мислиме, че такъвъ роднински съветъ ще се намѣри, който ще вземе да извади майката, брата, и сестритѣ отъ роднински съветъ, — не дѣйте се опасява отъ това: хората не сж толкова ревностни да извадятъ едно настоянничество и да го замѣстятъ съ друго. Затова ако искате вземете може-би и осѣдени да бждатъ настоянници, то е ваша работа. Но моето мнѣние е, че отстраненитѣ отъ настоянничеството по неспособностъ, доказана прѣдъ сѣдилищата, нито ще бжде добро, нито ще прѣпорѣчва тия, които издаватъ тоя законъ, ако се приематъ за членове на роднински съветъ. А г-нъ Задгорски да не се сърди толкова, защото нѣма кой да се страхува толкова отъ него.

Н. Станевъ: Отказвамъ се и прѣлагамъ чл. 14.

Прѣдсѣд.: Г-нъ Станевъ прѣдлага прѣкращение на дебатитѣ. Който не приема това прѣдложение, да си вдигне ржката. (Меншество). Значи приема се.

Който не приема чл. 53-й, както се прочете отъ г-нъ докладчика, да си вдигне ржката. (Меншество). Приема се.

Докл. Ив. Халачевъ: (Чете):

«Чл. 54 Изважданието на настоянника, за прѣдвиденитѣ въ чл. 52 причини, става всекога съ постановление на роднински съветъ, свиканъ отъ Мировий Сѣдия по служебенъ длъгъ, или по исканието на поднастойнника.

Мировий Сѣдия не може да не направи това свикване, когато се поиска отъ единъ или нѣколко роднини на непълнолѣтния».

Д. Ангеловъ: Г-да прѣдставители! Азъ ще по-моля само г-на докладчика, така сжщо и г-на М-ра да се съгласятъ, ако обичатъ да се попълни настоящий членъ само съ една дума, именно тукъ е казано «Мировий Сѣдия да прави това свикване». Напр., ако единъ, двоица или троица отъ членоветѣ на роднинския съветъ отидатъ до Мировий Сѣдия и заявятъ, че настоянника върши такива и такива работи и пр., то на основание на това заявление казва Мир. Сѣдия не може да не изпълни просбата на такива хора. Най-добъръ е да опрѣдѣлимъ ний, въ колко дена Мир. Сѣдия е длъженъ да ги призове. Отъ практика има примѣри, че Мир. Сѣдия може да влѣче тѣхната просба мѣсець, два, три и т. н. и въ това врѣме този настоянникъ може да извърши много лоши работи въ врѣда на малолѣтнитѣ. Дѣйствително може да се каже, че има единъ членъ, който казва, че прокуроритѣ бдятъ върху дѣлата на Мировитѣ Сѣдии, но мисля, че нѣма бжде злѣ, ако опрѣдѣлимъ единъ срокъ отъ 2 или 3 дена, че Мир. Сѣдия въ този срокъ е длъженъ да изпълни рѣшението на роднинския съветъ. Азъ ще ви приведа единъ примѣръ отъ дѣлата на единъ нашъ Мирови Сѣдия, по отношение на нѣкои си малолѣтни. Въ този роднински съветъ участвуваха петъ души отъ с. Крушовица и седемъ души отъ с. Битаново. Дохождатъ отъ Крушовица петъ души и даватъ заявление и Мировий Сѣдия имъ каза: «понеже тукъ сж 5 души, а другитѣ 7 отсъствуватъ, значи, 7 може-би да не сж солидарни, затова не мога да изпълня просбата.» Като дождъ всички въкупъ, той пакъ го отлага, протака мѣсець, два и три и ще ви каже, че противъ настоянническото дѣло има нѣколко заявлена отъ страна на роднинския съветъ и Мировий Сѣдия не е направилъ още никакво распорѣждане за събаряние на този настоянникъ, при всичко, че отъ тогавъ сж истѣкли близо двѣ години и имота на малолѣтнитѣ пострада. Зради това казвамъ да не направимъ сжщото положение, понеже нашата цѣль е, да ограждаваме интереситѣ на малолѣтнитѣ, да не направимъ сложна процедурата, както каза и по напредъ г-нъ Халачевъ, които даватъ поводъ да се протака едно дѣло съ мѣсеци. Мисля, че именно тукъ е мѣстото да дадемъ единъ срокъ на Мир. Сѣдия, въ който той да се задължава щомъ послѣдва едно прошение отъ единъ или отъ двама членове отъ роднинския съветъ, непрѣмѣнно да призове всички роднини и да изпълни това прошение въ тѣхно присѣствие. За туй г-да прѣдставители, ако ний не вмѣстамъ тукъ това нѣщо, ще дадемъ възможность на единъ Сѣдия да тълкува по своему приспособлението на настоящий законъ. Нашитѣ закони азъ мисля да бждатъ ясни и положителни, колкото повече единъ законъ е ясенъ и положителенъ, толкова повече не дава поводъ на разни тълкования.

З. Градинаровъ: Г-да прѣдставители! Г-нъ Дако Ангеловъ казваше и се обръщаше къмъ докладчика и г-на М-стра на Правосъдието да се съгласятъ съ неговото мнѣние. Азъ заявявамъ като членъ отъ тѣзи Комиссия, че не се съгласявамъ съ мнѣнието на г-нъ Дако Ангелова.

Н. Станевъ: Г-да прѣдставители! Г-нъ Дако Ангеловъ иска щото да се опрѣдѣли единъ срокъ за призоваване отъ Мировий Сѣдия на роднинскій съвѣтъ. Азъ не съмъ съгласенъ съ г-на Ангелова за тѣзи прибавка, защото въ чл. 20 е прѣдвидено, че деветъ на призоваването се опрѣдѣля отъ Мировий Сѣдия. Това право е дадено на Мировий Сѣдия и слѣдователно Мировий Сѣдия по далечността на мѣстожителството ще има право да опрѣдѣля деня за привикването. Колкото за страха на г-на Ангелова, че Раховскій Мировий Сѣдия по нѣкакви дѣла не направилъ това, азъ мисля, г-да прѣдставители, че този неговъ страхъ е прѣдвиденъ именно въ чл. 99, че Прокуроритѣ при Окржж. Сѣдилища бдятъ върху дѣйствиата на Миров. Сѣдии за тѣхнитѣ дѣла. (Чете члена). Този страхъ казвамъ на г-на Ангелова е соблюденъ отъ чл. 99, както страха му за бързото привикване на роднинскій съвѣтъ въ чл. 20. Заради това азъ ще помоля почитаемото Събрание, да не допусне подобно приповторение на едно и също нѣщо, защото това, както по горѣ споменахъ, е прѣдвидено въ чл. 20 и чл. 99 отъ сѣщия законъ.

Ив. Х. Стойчовъ: Г-да прѣдставители! Часа е вече 5, и нѣма достатъчно число прѣдставители, за да се продължаватъ разискванията.

Д. Ангеловъ: Г-да прѣдставители! Г-нъ Никола Станевъ за да събори мнѣнието ми, навежда чл. 20 отъ настоящия законъ. Азъ мисля, че формалноститѣ, прѣдвидени въ чл. 20 се отнасятъ само до въ случая, когато описа се съставлява, слѣдъ смъртта на умрѣлий, какво трѣбва да се направи. Но настоящия членъ се отнася вече за съвършено другъ случай, именно когато нѣколко души заявятъ на Мировий Сѣдия за лошитѣ работи на единъ вече избранъ настойникъ, за неговото бламиране; нѣщо, което твърдѣ е възможно да се тълкува и по тоя членъ. Какъвъ именно е другий случай съ настоящия законъ, понеже въ него не е прѣдвидено,

ако единъ настойникъ не прѣдаде имота на малолѣтний какво трѣбва да стане. И Мировитѣ Сѣдии, казватъ, не знаемъ какво да правимъ въ дадения случай, защото по това закона нищо не ни указва.

За това, нѣма да направимъ злѣ, ако допълнимъ члена съ тоя недостатъкъ, както прѣдлагамъ.

Относително до думитѣ на г-на Станева, че Прокурора бди върху дѣлата на Мировий Сѣдия, споредъ менъ, това не се отнася до тоя случай; защото, тамъ е казано, че Прокурора бди за дѣлата на Мировий Сѣдия, и за това донася на М-ството, а по-нататъкъ, какво трѣбва да прави, нищо не е казано. Дали трѣбва да се събори настойника, или не, не се казва. Ако 2 или 3 отъ членоветѣ на роднинскій съвѣтъ дадѣтъ заявление на Мировий Сѣдия и искатъ часъ по-скорошното събаряние на настойника, ако остане Прокурора да прави рапортъ до М-ството и то да му отговаря, то той, настойника въ разстояние на това врѣме може да направи доста лоши работи. Наистина, че въ единъ членъ е казано, че той отговаря, но азъ мисля, че всѣки законъ има за цѣль да прѣкрата злоупотребленията, тѣй да кажъ, да прѣдвардва лошитѣ работи, и послѣ да се сѣди, това е дълга и широка работа, и не ще бжде въ интереса на малолѣтний.

Прѣдсѣд.: Има ли нѣкой да говори още по тоя членъ? (Гласове: Нѣма).

Ще туря на гласуване чл. 54. Който не го приема, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Г-да прѣдставители! часа е вече 6 и споредъ вътрешний правилникъ на Събранието трѣбва да се вдигне засѣданието. За въ идущото засѣдание дневний редъ ще бжде продължение отъ дневний дневенъ редъ.

М-ръ Д. Тончевъ: Прѣдлагамъ утрѣ да има засѣдание.

Прѣдсѣд.: Г-нъ М-ръ на Правосъдието прѣдлага да има утрѣ засѣдание.

Ще се гласува. Който приема да има утрѣ засѣдание, да си вдигне ржката. (Меншество). Значи утрѣ нѣма да има засѣдание.

Засѣданието е закрито.

(Закрито въ 6 часа слѣдъ пладнѣ).

Прѣдсѣдателъ: П. Славковъ.

Секретари: { **Зах. Градинаровъ.**
Ив. Златаревъ.
Геор. Пѣневъ.
Антонъ Байчовъ.
Ив. Халачовъ.
Иор. Симеоновъ.

Подпрѣдсѣдатели: { **Дим. Петковъ.**
Ив. Антоновъ.

Секретари: { **Д-ръ Сарж-Ивановъ.**
Христо Лѣкарски.
Д-ръ Стояновичъ.
Т. Кировъ.
Я. Д. Матакиевъ.

Ревизоръ на стенографическото бюро при Нар. Събрание: Д. Йовевъ.